

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΟΜΙΛΙΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ: 3^η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

**ΘΕΜΑ: «ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ &
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ
ΜΑΛΙΑΚΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1570 Μ.Χ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΟΜΙΛΙΑ ΝΑΤΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

(Φιλολόγος, προϊστάμενος Ιστορικού αρχείου Λαμίας)

«Γραπτές αρχειακές πηγές, τόσο δημοσιευμένες, όσο και ανέκδοτες (αδημοσίευτες), μας επιτρέπουν να γνωρίζουμε ότι στο Σπερχειό ποταμό, στην ομώνυμη κοιλάδα του και στον κόλπο Ζητουνίου (Λαμίας) είχαμε παραδοσιακές καλλιέργειες, οι οποίες εγκαταλείφθηκαν ή προσαρμόστηκαν στη σύγχρονη τεχνολογία.

Τέτοιες αρχειακές πηγές είναι ο τουρκικός Κανουνναμέ (κώδικας) της Λαμίας του 1570, κείμενα περιηγητών Ελλήνων και ξένων – ιδιαίτερα του Αργύρη Φιλιππίδη και το αρχειακό υλικό, που φυλάσσεται στην Κεντρική Υπηρεσία των «Γενικών Αρχείων του Κράτους» στην Αθήνα και στο «Ιστορικό Αρχείο Λαμίας», στην πόλη μας.

Επομένως το θέμα μου θα έχει ιστορικό περιεχόμενο, άλλωστε εγώ φιλόλογος είμαι με την τοπική ιστορία ασχολούμαι, χαρτιά ανακατεύω επί σαράντα χρόνια, τους τυπογράφους ταλαιπωρώ και σκόνη τρώγω. Θα μας δοθεί, λοιπόν, η ευκαιρία να δούμε τι παρήγαγε παλιότερα η κοιλάδα του Σπερχειού, χωρίς να «εκβιάζεται» το έδαφός του για μεγάλη απόδοση, αλλά χωρίς κινδύνους, οι οποίοι παρατηρούνται σήμερα. Ακόμη θα δούμε τι μπορούσε να ζήσει και να αναπτυχθεί στον Σπερχειό ποταμό, στον Μαλιακό κόλπο και στην τότε ελώδη περιοχή της Ροδίτσας (παλιάς Σαραμουσακλής).

Οι ακραίες χρονολογίες (1570-σήμερα) είναι συμβατικές, αλλά και απ' τα μέσα του 16^{ου} αιώνα σώζονται άμεσες γραπτές μαρτυρίες για τα προϊόντα της περιοχής μας. Θα δούμε, λοιπόν, τα προϊόντα της περιοχής μας των τελευταίων αιώνων. Θα ήταν όμως παράλειψη, αν δεν μιλούσαμε για την ποικιλία των χόρτων, που φύτεωναν και ευδοκμούσαν στην κοιλάδα του Σπερχειού και ιδιαίτερα στην αρχαία πόλη Αντίκυρα, όπου το σημερινό γειτονικό μας χωριό, το Κόμμα. Εκεί φύτευε ο Ελλέβορας, φυτό, που είχε θεραπευτικές ιδιότητες, με το οποίο και Αντικυρέας θεράπευσε τη μάνα του μυθικού ήρωα Ηρακλή. Από εδώ βγήκε και η αρχαία σκωπτική φράση για τους τρελούς: «Ελλεβόρου δείται» (= έχει ανάγκη από Ελλέβορο, για να γίνει καλά, είναι τρελός) και το γνωστό: «Αντίκυρας σοι δε» (=Είσαι για το Δαφνί).

Αλλά ας αφήσουμε την αρχαιότητα και την φαιδρή αναφορά στα χόρτα του Φθιωτικού κάμπου και ας δούμε τα προϊόντα αυτού στους τελευταίους αιώνες, των οποίων η καλλιέργεια δεν διατάραξε το οικολογικό σύστημα στην περιοχή μας. Επειδή όμως δεν είναι εκτενέστερη η αναφορά μας σε τρεις παραδοσιακές καλλιέργειες και αυτές είναι: *α) Η λειτουργία της αλκής της «Γατζούς» και η παραγωγή άλατος, πλησίον της Ροδίτσας, β) Η βδελλοκαλλιέργεια στο βάλτο της γειτονικής Μεγάλης Βρύσης και γ) τα παραποτάμια και παράκτια ιχθυοτροφεία του Σπερχειού ποταμού και του Μαλιακού κόλπου*, για το λόγο αυτό θα γίνει απλή αναφορά σε ορισμένες γραπτές πηγές, που αναφέρονται στο δικός μας αντικείμενο.

Α' Απλή αναφορά:

1. Ο τουρκικός κώδικας του 1570 αναφέρει: *Οι Έλληνες άπιστοι πληρώνουν της δεκάτη των δημητριακών του βαμβακιού, του λιναριού και του γλυκάνισου*. Τα δύο τελευταία δεν καλλιεργούνται πλέον στην Φθιώτιδα.

2. «Μώλος, χωρίον κατοικημένον από Χριστιανούς. Έχει έως διακόσια σπίτια, είναι μέσα εις τον κάμπον. Από αυτού αρχίζει ο κάμπος της Ελλάδας (σ.σ. πρόκειται για την κοιλάδα του Σπερχειού) έχει και θάλασσαν κοντά». Και συνεχίζει για την κοιλάδα: «Εδώ μέσα γίνονται *ρύζια, αρκετά βαμβάκια, σιτάρια* και άλλα... Κάνουν *σιτάρια, βαμβάκια, καλαμπόκια πολλά*, κάνουν και *ολίγα μετάξια...* εδώ γίνονται *καρπούζια και πεπόνια...* κάνει *σιτάρι, καλαμπόκι και κριθάρι πολύ*. Κάνουν μετάξια, λινάρια, σιτάρι πολύ, κριθάρι. Καλαμπόκι γίνεται και από αυτό πολύ, εξαιτίας όπου έχουν νερό και το ποτίζουν». (Μένει για τα χωριά: Μώλος, Αυλάκι, Στυλίδα, Αχινός, Αχλάδι και Πελασγία. Απ'αυτά άλλα βρίσκονται μέσα στην κοιλάδα και άλλα ανατολικότερα αυτής).

3. *«Εφύτευσαν ήδη 4.000 ελαίας και μωρέας».*

4. *«Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι πραγματοποιούνται λαθραία 10 φορτία σιτηρών απ'τον κόλπο του Ζητουνίου».*

Β'. 1. Η αλυκή της «Γατζούς»: Μια αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα ήταν και η λειτουργία της αλυκής της «Γατζούς» στη γειτονική μας Ροδίτσα, η οποία παρήγαγε και διέθετε αλάτι και ήταν η χαρακτηριστικότερη περίπτωση κρατικού μονοπωλίου. Η «Γατζού» λειτουργούσε και προεπαναστατικάς. Στη δεκαετία του 1840 λειτουργούσαν στην Ελλάδα έξι (6) αλυκές: Στην Ανάβυσσο, στο Μεσολόγγι, στη Θερμίσια Αργολίδας, στη Δόμβραινα (Θηβών), στην Μήλο και στην Ροδίτσα (Λαμίας). Η λειτουργία της τελευταίας δεν είναι τυχαία, αν ληφθεί υπόψη ότι η Φθιώτιδα ήταν συνοριακή, επαρχία του ελληνικού κράτους και το εξαγωγικό εμπόριο με την Τουρκία γινόταν απ'τον Μαλιακό Κόλπο. Για την ετήσια παραγωγή υπάρχουν αρκετά στοιχεία στην κεντρική υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, αλλά και στο Ιστορικό Αρχείο Λαμίας (τόρα είναι «Γενικά Αρχεία Κράτους – Αρχεία Νομού Φθιώτιδας»), υπάρχουν αρκετά στοιχεία, απ'όπου πληροφορούμαστε ότι μόνο ο Εβραίος έμπορος Χαΐμ Αβραάμ

Σακκής αγόρασε το 1838 από την αλυκή της «Γατζούς» 300.000 οκάδες αλάτι και συνεφώνησε με πλοιάρχους της Στυλίδας, της Νέας Μιντζέλαρ (Αμαλιάπολη Αλμυρού σήμερα) και της Λίμνης Ευβοίας να το μεταφέρουν στο λιμάνι της Καμίτσαρ (δεν μπόρεσα να εντοπίσω τον εν λόγω λιμένα).

(Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι στο συμβολαιογραφικό Αρχείο του Βασιλείου Δ. Περραιβού, συμβολαιογράφου της Λαμίας στην τριετία 1836-1839 υπάρχουν αρκετά συμφωνητικά ανάμεσα στην Εβραίο έμπορο Σακκή και στους ιδιοκτήτες μεταφορικών πλοίων).

2. Η βδελοκαλλιέργεια: Στο γειτονικό χωριό Μεγάλη Βρύση, που ήταν τσιφλίκι της Σαϊδέ Χανούμ, θυγατέρας του Βεχή-πασά, δηλ. εγγονής του Αλή-πασά των Ιωαννίνων και το αγόρασε ο Ηπειρώτης Ανδρέας Φαρδής το 1834 αντί 35.000 γροσίων, το χωριό λοιπόν αυτό στον 10^ο αιώνα, αλλά και νωρίτερα, περιβαλλόταν από έλη (βάλτο), εντός των οποίων γινόταν συστηματική καλλιέργεια της βδέλλας, σύμφωνα πάντα με ανέκδοτες γραπτές αρχειακές πηγές. Η χρήση της βδέλλας ήταν ευρύτατη στην Ιατρική. Και πάλι στην Κεντρική Υπηρεσία των «Γενικών Αρχείων του Κράτους», στην Αθήνα, υπάρχει αρκετό αρχειακό υλικό: (Αναφορές, υπομνήματα, σημειώσεις, επιστολές, σχέδια και Βασιλικά διατάγματα κλπ.), απ'όπου φαίνεται η παραγωγή και η εξαγωγή της βδέλλας.

Εκεί σώζεται και το υπόμνημα του Βασιλικού Ιατρικού Συμβουλίου: «Περί βδελλών».

Στο Ιστορικό Αρχείο Λαμίας φυλάσσονται συμβόλαια και συμφωνητικά ανάμεσα στον Ανδρέα Φαρδή και εργάτες για τη διάνοιξη σούδας και ανάμεσα σ'αυτούς και εμπόρους, προερχόμενους απ'την Αυστρία.

Ακόμη στο Αρχείο της Λαμίας σώζονται και δικαιοπρακτικά ανάμεσα στον Φαρδή και σε ειδικούς επαγγελματίες, τους «βδελλάδες» όπως αποκαλούνται, οι οποίοι εργολαβικώς ανελάμβαναν από «την 24^η Ιουλίου μέχρι τέλους Οκτωβρίου».

Η καλλιέργεια, η εμπορία και η χρήση της βδέλλας έχουν εγκαταλειφθεί.

3. Τα ιχθυοτροφεία: Στον Σπερχειό ποταμό και στον κόλπο του Ζητουνίου (Μαλιακός κόλπος) υπήρχαν **παραποτάμια και παράκτια ιχθυοτροφεία**, τα οποία κληρονόμησε το Ελληνικό Δημόσιο απ'τους Τούρκους και τα μίσθωνε σε Έλληνες ιδιώτες στα αμέσως μετεπαναστατικά χρόνια. Από το χωριό : «Αγία Τριάδα» του Μώλου, «έως εις την Αγίαν Μαρίναν» της Στυλίδος υπήρχαν ιχθυοτροφεία, δηλαδή στα χωριά: Μώλος, Αγία Τριάδα, Αλαμάνα, Μεγάλη Βρύση, Αγία Μαρίνα, των οποίων η έκτασή τους έφθανε έως την θάλασσα (Μαλιακό Κόλπος). Το Δημόσιο μίσθωνε τα ιχθυοτροφεία στον **«πρωτότυπον ενοικιαστήν»** και εκείνος τα εξεμίσθωνε σε άλλους ιχθυοκαλλιεργητές.

Τέτοια μισθωτήρια είχαν συνταχθεί πολλά στη Λαμία, τα οποία φυλάσσονται τώρα στο Ιστορικό Αρχείο και είναι πολυτιμότερα στοιχεία για την συγγραφή της **Οικονομικής Ιστορίας** της περιοχής, η οποία, δυστυχώς, έως τώρα δεν έχει γραφεί.

Και πριν κλείσω την αναφορά μου στις καλλιέργειες της κοιλάδας του Σπερχειού και στους πέριξ αυτού υδάτινους χώρους, οι οποίες γίνονταν **χωρίς λιπάσματα** και οι οποίες σήμερα έχουν εγκαταλειφθεί ή καλλιεργούνται σε μικρή έκταση, επιθυμώ να αναφερθώ σε μια προσπάθεια, η οποία δεν καρποφόρησε:

«Απέτυχε, λέει σύγχρονος ιστορικός, η φιλόδοξη μονοπωλιακή επιχείρηση γαλλικής εταιρείας, που ανέλαβε την καλλιέργεια ζαχαρότευτλων και την παραγωγή ζάχαρης. Το κράτος παραχώρησε μεγάλη έκταση γης στην Φθιώτιδα, κοντά στο αρχαίο Θρόνιο, για την ίδρυση χωριού, που θα ονομαζόταν Καινούργιο, η δε εταιρεία συμφώνησε να εισαγάγει τα απαραίτητα μηχανήματα και να εφοδιάσει τους χωρικούς με γεωργικά εργαλεία. Τον Απρίλιο του 1846 η εταιρεία κήρυξε πτώχευση με τεράστια ζημιά όλων των ενδιαφερομένων,

κράτους και μετόχων». (σ.σ. Το χωριό ιδρύθηκε και σήμερα υπάρχει, φέρνει δε την ονομασία Καινούργιο, είναι δε πολύ εύπορο, με κύριο προϊόν την ελιά).

**ΘΕΜΑ : «ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ,
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
& ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ
ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΟΜΙΛΙΑ ΡΑΓΚΟΥ ΒΕΝΕΔΙΚΤΗ

(Γεωπόνος, υπεύθυνη βιολογικών καλλιέργειών – Διεύθυνση Αγροτικής
Ανάπτυξης Ν.Α.Φ)

Το θέμα με το οποίο θα σας απασχολήσω είναι οι βιολογικές καλλιέργειες και οι προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης των προϊόντων. Το Υπουργείο Γεωργίας στην προσπάθειά του να διαφυλάξει τις Προστατευόμενες περιοχές, όπως τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, ενέταξε τις περιοχές αυτές κατά προτεραιότητα στα προγράμματα χρηματοδοτήσεων των Αγροπεριβαλλοντικών Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αυτό είναι διάχυτο σ' όλα τα Αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα και ιδιαίτερα σ' αυτό της “Βιολογικής Γεωργίας”, όπως εφαρμόζεται από τους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2078/92 και ΚΑΝ(ΕΚ) 1257/99. Έτσι σύμφωνα με τον ΚΑΝ (ΕΚ) 1257/99 οι περιοχές εφαρμογής του Προγράμματος που καθορίζονται από τα Νομαρχιακά Προγράμματα δίνουν προτεραιότητα:

- Στην ανάγκη προστασίας των οικολογικά “ευαίσθητων” περιοχών, όπως οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000, παραποτάμιες, παραλίμινες, παράκτιες κ.λπ. περιοχές και
- Στην ύπαρξη ιδιαίτερων τοπικών προϊόντων στο Νομό, όπως τα Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π), τα Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε), τα Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα (Ιδιότυπα) κ.α .

Αυτό είναι έκδηλο από το ότι η οικονομική ενίσχυση των βιοκαλλιέργειών στις Οικολογικά Ευαίσθητες περιοχές οι

οποίες εντάσσονται στο Πρόγραμμα της Βιολογικής Γεωργίας είναι μεγαλύτερη από αυτή στις υπόλοιπες περιοχές.

Η συμβολή της βιολογικής γεωργίας στην προστασία των Οικολογικά Ευαίσθητων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 έγκειται:

1. Στη μείωση της ρύπανσης που προκαλεί η άσκηση της γεωργίας με την αποφυγή χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και εναλλακτικά τη χρησιμοποίηση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων καταπολέμησης εχθρών, ασθενειών και ζιζανίων, καθώς και τη χρησιμοποίηση παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής, όπως η αμειψισπορά και η ανακύκλωση φυτικών και ζωικών υπολειμμάτων, οι οποίες διατηρούν την ισορροπία του αγροοικοσυστήματος και συμβάλλουν στη διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους **(3)**.

Επιβαρύνεται σημαντικά λιγότερο το περιβάλλον, αφού οι ρύποι που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα από μορφή CO₂ λόγω άσκησης της βιολογικής γεωργίας στη φυτική παραγωγή είναι κατά 60% λιγότεροι, συγκρινόμενοι με τους ρύπους που έχουν προέλευση τη συμβατική γεωργία **(ΔΗΩ, τ. 20)**

2. Στον περιορισμό ως προς την κατανάλωση ενέργειας από μη ανανεώσιμους πόρους (πετρέλαιο, άνθρακας) στη γεωργική παραγωγή και χρησιμοποίηση όπου είναι δυνατόν ανανεώσιμων πηγών ενέργειας **(4)**. Το σύστημα της βιολογικής γεωργίας απαιτεί 64% λιγότερη ενέργεια σε σύγκριση με αυτό της συμβατικής γεωργίας **(ΔΗΩ, τ.20)**

3. Στην προστασία τόσο του γενετικού υλικού των φυτών, την αποφυγή χρήσης μεταλλαγμένου φυτικού υλικού, όσο και στην προστασία της γενετικής ποικιλότητας στο αγροοικοσύστημα, των απειλούμενων προς εξαφάνιση ειδών, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας της άγριας ζωής.

4. Στη σωστή λειτουργία των βιολογικών κύκλων με τη συμμετοχή μικροοργανισμών, εδαφικής χλωρίδας και πανίδας,

φυτών και ζώων και του ρυθμού ανανέωσης των στοιχείων του αγροοικοσυστήματος

5. Στη διατήρηση, για τα ζώα και τα πουλιά της περιοχής, άριστων συνθηκών διαβίωσης

6. Στην επιβολή ειδικών δεσμεύσεων, όπως αυτές που προβλέπονται από τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (Κ.Ο.Γ.Π) και αφορούν την απαγόρευση της καύσης των υπολειμμάτων των καλλιεργειών τόσο στις επίπεδες όσο και στις επικλινείς επιφάνειες και την αύξηση της ελάχιστης έκτασης διατήρησης φυσικού χώρου (ακαλλιέργητων επιφανειών, φυτοφρακτών, ρυθμιστικών ζωνών)

7. Στη διατήρηση και την αύξηση μακροπρόθεσμα της γονιμότητας του εδάφους . Αίρονται σε μεγάλο βαθμό οι ανεπιθύμητες και καταστρεπτικές συνέπειες από την αλόγιστη χρήση λιπασμάτων και εξυγιαίνεται το έδαφος και οι υδροφόροι ορίζοντες. Οι αγροί των βιοκαλλιεργητών μετά τη συγκομιδή της κύριας καλλιέργειας εμφανίζουν δυναμικό νιτρορύπανσης 2- 3 φορές μικρότερο σε σχέση με τους αγρούς των συμβατικών καλλιεργειών (**ΔΗΩ, τ. 20**)

8. Στην παραγωγή προϊόντων λιγότερο επιβαρημένων με βακτηριακό φορτίο και νιτρικά και πολύ περιεκτικότερων σε ανόργανα θρεπτικά συστατικά (π. χ. κάλιο, μαγνήσιο, ασβέστιο, βιταμίνες, κ.λπ) συγκρινόμενα με τα συμβατικά, αφού περιέχουν συνήθως λιγότερο νερό, γεγονός που συνεπάγεται με τη σειρά του υψηλότερο ποσοστό σε στερεά υλικά και σε μεταλλικά κατιόντα (**ΔΗΩ, τ. 20**). Η βιολογική γεωργία παράγει προϊόντα ανώτερης ποιότητας, μετά τον έλεγχο του και την πιστοποίηση του βιολογικού τρόπου παραγωγής από Κρατικούς και Ιδιωτικούς φορείς.

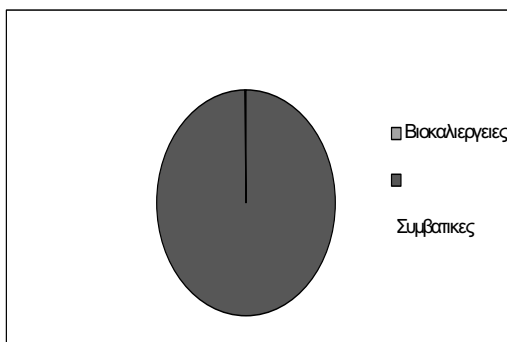
Υφιστάμενη κατάσταση

Πίνακας 1: Μέγεθος βιοκαλλιεργειών την τελευταία 5ετία σε σχέση με τις συμβατικές καλλιέργειες. Στον πίνακα 1 φαίνεται το μέγεθος των καλλιεργειών την τελευταία 5ετία σε σχέση με

τις συμβατικές καλλιέργειες βλέπουμε εδώ ότι η έκταση των βιοκαλλιεργειών είναι το 0,20% σε σχέση με την έκταση των συμβατικών καλλιεργειών στην περιοχή

Συνολικά καλ/μενη έκταση στο Νομό (στρ.)	Έκταση βιοκαλλιεργειών (στρ.)	Έκταση συμβατικών καλλιεργειών (στρ.)
1449100	2943,4	1446156,6
Ποσοστά % της καλ/νης έκτασης	0,20%	99,80%

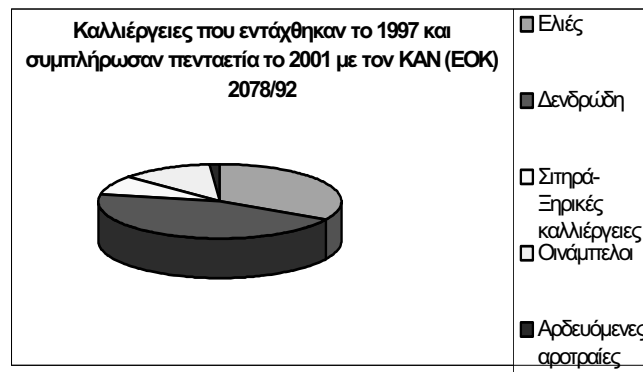
Διάγραμμα 1: Μέγεθος βιοκαλλιεργειών την τελευταία 5ετία σε σχέση με τις συμβατικές καλλιέργειες

Πίνακας 3: Βιοκαλλιεργητές που εντάχθηκαν το 1997 και συμπλήρωσαν πενταετία το 2001 με τον ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2078/92.

Είδος καλλιέργειας	Έκταση (στρ.)
Ελιές	327,70
Δενδρώδη	446,50
Σιτηρά- Ξηρικές καλλιέργειες	82,00
Οινάμπελοι	121,50
Αρδευόμενες αροτραίες	14,00
ΣΥΝΟΛΟ	991,70

Διάγραμμα 3: Βιοκαλλιεργητές που εντάχθηκαν το 1997 και συμπλήρωσαν πενταετία το 2001 με τον ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2078/92

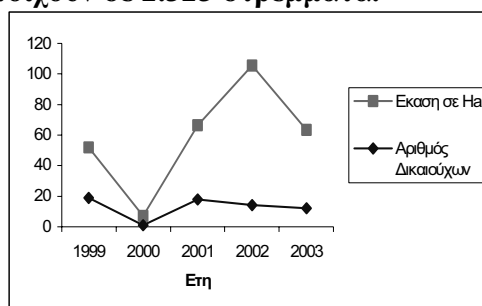

Πίνακας 4: Ενταχθέντες βιοκαλλιεργητές από το 1999- 2003.
 Στον πίνακα 4 φαίνονται οι ενταχθέντες καλλιεργητές από το 1999 έως το 2003 και βλέπουμε τον αριθμό των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί συνολικά τα τελευταία 5 χρόνια είναι 64 και αντιστοιχούν σε 2.943,4 στρέμματα.

Έτος ένταξης	Αριθμός Συμβάσεων	Έκταση (στρ.)	Έκταση (Ha)
1999	19	519,2	51,92
2000	1	70	7
2001	18	665,25	66,525
2002	14	1053,95	105,395
2003	12	635	63,5
Συνολικά	64	2943,4	2943,4

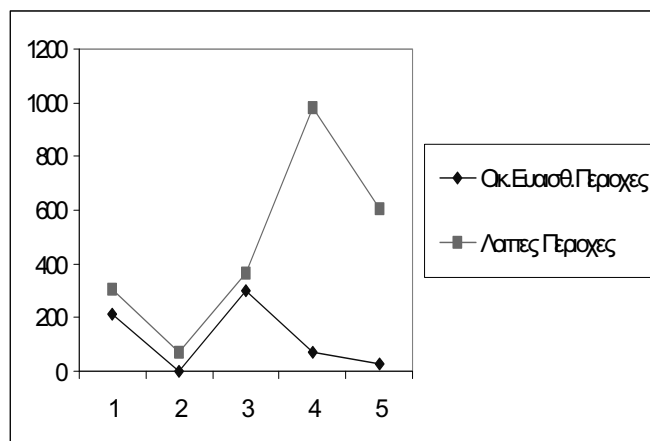
Διάγραμμα 4: Ενταχθέντες βιοκαλλιεργητές από το 1999-2003

Πίνακας 5: Βιοκαλλιεργητές στις Οικολογικά Ευαίσθητες-Λοιπές περιοχές. Στον πίνακα 5 φαίνονται οι βιοκαλλιεργητές στις βιολογικά ευαίσθητες και λοιπές περιοχές. Βλέπουμε ότι ο αριθμός των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί στις οικολογικά ευαίσθητες περιοχές είναι 29 και αντιστοιχούν σε 619, 4 στρέμματα και ο αριθμός των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί στις λοιπές περιοχές είναι 35 και αντιστοιχούν σε 2.325 στρέμματα.

	Έτος	Έκταση βιοκαλλιεργειών στις Οικολ. Ευαισθ. περιοχές (στρ.)	Αριθμός συμβάσεων	Έκταση βιοκαλλιεργειών στις Λοιπές περιοχές (στρ.)	Αριθμός συμβάσεων
ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2078/92	1999	214,8	9	304,4	10
ΚΑΝ (ΕΚ) 1257/99	2000	1	0	70	1
	2001	301,35	14	363,9	4
	2002	72,25	4	981,7	10
	2003	30	2	605	10
<u>Συνολικά</u>		619,4	29	2325	35

Διάγραμμα 5: Βιοκαλλιεργητές στις Οικολογικά Ευαίσθητες-Λοιπές περιοχές

Παραδοσιακά προϊόντα στη περιοχή του Δίκτυου Natura 2000

Μέχρι σήμερα έχουν αναγνωρισθεί, σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία 58 Ελληνικά Προϊόντα ως προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π) και 18 προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε) (Πηγή: Ο.Π.Ε.Γ.Ε.Π). Από αυτά στο Νομό Φθιώτιδας έχουν αναγνωρισθεί 7 και 2 από αυτά είναι στην περιοχή του Σπερχειού : το ακτινίδιο Σπερχειού και το κελυφωτό φυστίκι Φθιώτιδας. Τα προϊόντα αυτά είναι:

1. Η Κονσερβολιά Στυλίδας
2. Η Κονσερβολιά Θερμοπυλών
3. Η Κονσερβολιά Αταλάντης
4. Το ελαιόλαδο Τιθορέας
5. Το ακτινίδιο Σπερχειού
6. Το κελυφωτό φυστίκι Φθιώτιδας
7. Τα μήλα Παύλιανης

(Πηγή: Δ/νση Αγροτικής Ανάπτυξης Φθιώτιδας)

Τα ειδικά παραδοσιακά προϊόντα Εγγυημένα (Ιδιότυπα) είναι κυρίως προϊόντα μεταποίησης, η σύσταση των οποίων ή/ και τρόπος παρασκευής τους έχουν ιστορία δεκαετιών ή/ και αιώνων πολλές φορές. Για να κατοχυρωθούν πρέπει να είναι ιδιότυπα, δηλαδή να παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που τα διαφοροποιούν από άλλα παρεμφερή προϊόντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία και είναι παραδοσιακά (Πηγή: Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π).

Προοπτικές της βιολογικής καλλιέργειας στην περιοχή του Δικτύου Natura 2000 και γενικότερα

Παρόλα τα πλεονεκτήματα της βιολογικής γεωργίας οι τάσεις στην περιοχή Σπερχειού και γενικότερα στο Νομό δεν αυξητικές. Αυτό οφείλεται στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η βιολογική γεωργία γενικότερα.

- Σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίζουν οι βιοκαλλιεργητές στην εμπορία και τον τρόπο προώθησης των βιολογικών προϊόντων. Αρκετοί βιοκαλλιεργητές εμφανίζουν αδυναμία εξεύρεσης κατάλληλων αγορών για την πώληση των προϊόντων τους κι έτσι αρκετοί από αυτούς καταλήγουν να διαθέτουν τα βιολογικά προϊόντα φορές μαζί με τα συμβατικά και μάλιστα στις ίδιες τιμές με τα συμβατικά. Σε τοπικό επίπεδο παρατηρείται έλλειψη οργάνωσης αγοράς πώλησης βιολογικών προϊόντων- δεδομένο που αποτελεί σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα στην γνωριμία των βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές της περιοχής.
- Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί ο αρνητισμός των βιοκαλλιεργητών να ακολουθήσουν διαδικασίες τυποποίησης των προϊόντων τους, ώστε να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του καταναλωτή ως προς τον έλεγχο της πραγματοποίησης της καλλιέργειας σύμφωνα με τον Κανονισμό και την πιστοποίηση της διαδικασίας παραγωγής προϊόντος υψηλής ποιότητας. Από την άλλη μεριά η υπάρχουσα τεχνογνωσία αφορά κυρίως την

τυποποίηση μη βιολογικών προϊόντων και οι βιομηχανίες που τυποποιούν και συσκευάζουν βιολογικά και συμβατικά προϊόντα έχουν μεγαλύτερο κόστος καθώς η διαδικασία αυτή πρέπει να γίνεται σε διαφορετική τοποθεσία προκειμένου να μην υπάρχει επιμόλυνση των βιολογικών με τα συμβατικά που είναι επιβαρημένα σε χημικά φυτοφάρμακα, εντομοκτόνα και συντηρητικά. Το μεγαλύτερο αυτό κόστος μετακυλιέται στην τελική τιμή πώλησης των βιολογικών προϊόντων (Πηγή: ΔΗΩ, τεύχος 24).

- Οι μειωμένες αποδόσεις, σε συνδυασμό με τις αυξημένες τιμές των βιολογικών προϊόντων και τον μικρό αριθμό παραγόμενων βιολογικών προϊόντων συνιστούν αρνητικό για την εξάπλωση της βιοκαλλιέργειας.
- Το ενδιαφέρον για βιοκαλλιέργεια στην περιοχή μειώθηκε αισθητά εξαιτίας της αντιμετώπισης της βιοκαλλιέργειας από το από το Υπουργείο ως άλλου ενός επιδοτούμενου προγράμματος της Ε. Ε κι όχι ως ο στόχος για την για την επίτευξη Πιστοποιημένων προϊόντων ανώτερης ποιότητας. Από την άλλη μεριά η εμπλοκή των περισσότερων καλλιεργητών στο σύστημα των επιδοτήσεων από την Ε. Ε αποτελεί στις μέρες μας κυρίαρχο στόχο. Η καθυστέρηση όμως των επιδοτήσεων, λόγω των συνεχών αλλαγών στη διαδικασία των επιδοτήσεων και τα αυξανόμενα εμπόδια προκειμένου αυτό να επιτευχθεί, έχει δυσχεράσει αρκετούς από τους βιοκαλλιεργητές στην περιοχή.
- Τέλος υπάρχει αρκετός αρνητισμός από τους καταναλωτές σχετικά με το τελικό παραγόμενο προϊόν.

Παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η βιολογική καλλιέργεια υπάρχουν σημεία της Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι ελπιδοφόρα για μέλλον της βιολογικής καλλιέργειας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε στο Λουξεμβούργο στις 26-6-2003 τη νέα ΚΑΠ η οποία θα αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2005 και προβλέπει τη λεγόμενη πολλαπλή συμμόρφωση, δηλαδή τη χορήγηση ενίσχυσης υπό την προϋπόθεση της τήρησης προτύπων σε θέματα περιβάλλοντος, ασφάλειας τροφίμων, υγείας των φυτών και των ζώων. Ακόμη προέβλεψε τη χορήγηση ενίσχυσης στους αγρότες που μετέχουν σε μηχανισμούς για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και για τη χρησιμοποιούμενη παραγωγική μέθοδο με την οποία πιστοποιούν τα προϊόντα αυτά. Στις ενισχύσεις που χορηγούνται για τη βελτίωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα προϊόντα Ονομασίας προέλευσης και οι σχετικές ενισχύσεις, εκτός από τους παραγωγούς, μπορεί να χορηγηθούν και στις μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις. Τέλος αποσυνδέεται (σε μεγάλο βαθμό) η επιδότηση από την παραγωγή (Πηγή Γεωργία & Κτηνοτροφία τ.5/2003), πράγμα που βοηθά ιδιαίτερα τη βιολογική παραγωγή και προβλέπεται στήριξη σε ομάδες παραγωγών για δραστηριότητες ενημέρωσης των καταναλωτών και προώθησης ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων (Πηγή: ΔΗΩ, τ.26).

Το πρόβλημα που παραμένει είναι η ενσωμάτωση των Οδηγιών αυτών στην Ελληνική Νομοθεσία.

Συνοψίζοντας πρέπει να επισημάνουμε ότι για την προστασία των περιοχών του δικτύου NATURA είναι απαραίτητο να αυξηθούν τα ποσοστά της βιολογικής γεωργίας και όλων των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με την συντονισμένη όλων των εμπλεκόμενων φορέων που πρέπει να πάρουν συγκεκριμένα μέτρα, όπως: πρώτον η διοργάνωση σεμιναρίων για τους αγρότες αλλά και τους βιοτεχνικούς, δεύτερον η δημιουργία προτύπων αγροκτημάτων για την απόκτηση εμπειρίας και εκπαίδευσης, τρίτον σωστή οργάνωση του συστήματος ελέγχου και του τρόπου παραγωγής των προϊόντων, τέταρτον σωστή οργάνωση στη διάθεση των

παραγόμενων προϊόντων, πέμπτον χρηματοδότηση υποστηρικτικών προγραμμάτων για αναζήτηση και διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων και για την ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού. Είναι δικιά μας ευθύνη να πάρουμε τις απαραίτητες πρωτοβουλίες για την επιτυχία του προγράμματος ώστε να συμβάλουμε στην αποκατάσταση της βιολογικής γεωργίας. Ευχαριστώ.

**ΘΕΜΑ: «Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ Η
ΕΘΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ- ΟΜΙΛΙΑ ΤΑΣΟΓΛΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

(Γεωλόγος, τμήμα νερών, Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού
ΥΠΕΧΩΔΕ)

Γεια σας και από εμένα. Καταρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διοργανωτές της ενδιαφέρουσας αυτής συνάντησης και για την ευκαιρία που μας δίνεται να πούμε και λίγα λόγια για την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα νερά (2000/60/ΕΕ), στη χώρα μας.

Θα δούμε λοιπόν κάποιες βασικές αρχές της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ για τα νερά και κυρίως ορισμένες δράσεις που υλοποιούνται σε εθνικό και κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Καταρχάς, η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά αποτελεί το νέο θεσμικό εργαλείο για την προστασία και διαχείριση των υδάτων και υιοθετήθηκε προς τα τέλη του 2000 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων που έχουν προκύψει σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, λόγω της υποβάθμισης της ποιότητας των νερών και τις συνεχείς πιέσεις που υφίσταται τα αποθέματα του νερού σε όλη την Ευρώπη από την αύξηση της ζήτησης νερού καλής ποιότητας. Ο βασικός στόχος της Οδηγίας 2000/60, είναι η επίτευξη, μέχρι το 2015, της καλής κατάστασης για όλα τα επιφανειακά (ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά και παράκτια) και τα υπόγεια νερά, μέσω της κατάρτισης ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης, σε επίπεδο λεκάνης απορροή ποταμού. Μέχρι το 2015 λοιπόν, πρέπει να πετύχουμε καλή οικολογική κατάσταση για όλα τα νερά, αλλά υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις: τα ισχυρά τροποποιημένα υδάτινα σώματα, τα υδάτινα σώματα, δηλαδή, τα οποία έχουν υποστεί κάποιες μορφολογικές αλλοιώσεις λόγω των

ανθρώπων παρεμβάσεων και δεν μπορεί η κατάσταση αυτή να αντιστραφεί πλέον, οπότε για αυτά μιλάμε πλέον για καλό οικολογικό δυναμικό και όχι για καλή οικολογική κατάσταση.

Για να πετύχουμε το στόχο αυτό, η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά θέτει συγκεκριμένες προθεσμίες για την ολοκλήρωση ορισμένων συγκεκριμένων δράσεων, στο πλαίσιο της εφαρμογής της. Αυτή την εποχή, βρισκόμαστε μπροστά σε μια μεγάλη πρόκληση, καθώς μέχρι το τέλος του 2004 θα πρέπει να έχουμε προσδιορίσει, σε κάθε λεκάνη απορροής ποταμού της χώρας, μεταξύ άλλων, τις ανθρωπογενείς πιέσεις που παρουσιάζονται, τις επιπτώσεις από τις πιέσεις αυτές, τις οικονομικές παραμέτρους που σχετίζονται με την χρήση των νερών, κτλ. Επίσης θα πρέπει να έχουμε ολοκληρώσει και την καταγραφή όλων των προστατευόμενων περιοχών, όπως π.χ. των περιοχών NATURA, περιοχών που προορίζονται για άρδευση πόσιμου νερού, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας, κτλ.. Αυτές οι δράσεις θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του 2004, για όλες τις λεκάνες απορροής της χώρας, και μέχρι το Μάρτιο του 2005 πρέπει να διαβιβάσουμε σχετική αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόοδο σε σχέση με τα θέματα αυτά! Υπάρχουν και άλλα στάδια μέχρι την επίτευξη του τελικού στόχου του 2015, όπως:

- μέχρι το τέλος του 2006, πρέπει να λειτουργούν τα προγράμματα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων. Για το σκοπό αυτό, στα είδη υπάρχοντα δίκτυα παρακολούθησης, για τις φυσικοχημικές παραμέτρους που λειτουργούν στη χώρα, τα οποία θα επανασχεδιασθούν, θα πρέπει να αναπτυχθούν και προγράμματα παρακολούθησης των βιολογικών παραμέτρων, όπως ορίζει η οδηγία 2000/60/ΕΕ.
- Μια σημαντική προθεσμία είναι το 2009 που θα πρέπει πλέον να έχουμε συντάξει και δημοσιοποιήσει τα

ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης για κάθε λεκάνη απορροής ποταμού της χώρας.

- Και μέχρι το τέλος του 2015 πρέπει να έχουμε πραγματοποιήσει πλήρη εφαρμογή των προγραμμάτων διαχείρισης και επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας.

Η Οδηγία 2000/60/ΕΕ δίνει μεγάλη σημασία στις συμμετοχικές διαδικασίες, δηλαδή στο πως θα συμμετέχουν οι ΜΚΟ, οι τοπικές κοινωνίες και το ευρύτερο κοινό στην εφαρμογή της Οδηγίας αυτής. Ως συμμετοχή η Οδηγία ορίζει την απλή ενημέρωση, όλων των ενδιαφερόμενων για τα θέματα εφαρμογής της, τη διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και την ενεργό συμμετοχή του κοινού γενικότερα στην λήψη των αποφάσεων. Στη χώρα μας ήδη έχουμε ξεκινήσει κάποιες διαβουλεύσεις για ορισμένα θέματα εφαρμογής της Οδηγίας και με το νέο Νόμο 3199/2003 ορίζεται επίσης και η ενεργός συμμετοχή, δηλαδή, η συμμετοχή του κοινού, των ΜΚΟ στην λήψη των αποφάσεων. Για τις συμμετοχικές διαδικασίες η Οδηγία ορίζει και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, π.χ. μέχρι το 2008 θα πρέπει να δοθούν σε όλους τους ενδιαφερόμενους και να γίνουν ευρύτερα γνωστά τα προσχέδια των προγραμμάτων διαχείρισης, τα οποία, όπως είπαμε, θα πρέπει να αρχίσουν να λειτουργούν από το 2009, για τα σχόλια και τη γνώμη του κοινού.

Μερικές από τις νέες θεωρήσεις που εισάγει η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά, είναι η διαχείριση ανά λεκάνη ή ομάδα λεκανών απορροής, δηλαδή εισάγει την αποκέντρωση στο θέμα της διαχείρισης των υδάτων, η νέα θεώρηση για τους τύπους των υδάτινων σωμάτων, η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των χωρών, η ορθολογική κοστολόγηση των υδάτων, με τον πλήρη καταμερισμό του συνολικού κόστους χρήσης, κλπ. Επίσης η Οδηγία προτείνει και ορισμένα κίνητρα για την ορθολογική χρήση του νερού, όπως και κυρώσεις για την αποφυγή ρύπανσης και μάλιστα κυρώσεις ανάλογα με το

μέγεθος της ρύπανσης. Μια άλλη βασική αρχή της Οδηγίας, για την οποία έγινε αναφορά προηγουμένως, είναι η ενεργός συμμετοχή όλων των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ και των τοπικών κοινοτήτων, στις δραστηριότητες διαχείρισης των υδάτων και η διασφάλιση και ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στην λήψη των αποφάσεων. Η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά δίνει την ευκαιρία ανάπτυξης ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού/νομοθετικού πλαισίου και ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού στην διαχείριση των υδάτων καθώς και για την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων, με την ενίσχυση των περιφερειακών δομών.

Η πιο σημαντική πρόκληση, όπως καταλαβαίνουμε, είναι να εφαρμόσουμε επιτυχώς την Οδηγία, μέσα στα πιεστικά χρονοδιαγράμματα που αυτή θέτει. Για την επιτυχή εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα νερά, υπάρχουν φυσικά αρκετά προβλήματα. Εκτός από τις γενικές δυσκολίες που υπάρχουν σε όλα τα Κράτη – Μέλη, όπως είναι η αποσαφήνιση των πολύπλοκων δράσεων που προτείνει η Οδηγία, η περαιτέρω επεξεργασία των τεχνικών και επιστημονικών θεμάτων που αυτή προτείνει, κτλ., υπάρχουν και οι ιδιαιτερότητες της χώρας που θα πρέπει να τις λάβουμε σοβαρά υπόψη. Ορισμένες ιδιαιτερότητες που υπάρχουν στη χώρα μας και πιθανώς θα δυσκολέψουν την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, είναι, μεταξύ άλλων, η άνιση κατανομή των υδατικών πόρων και η εποχιακή ζήτηση νερού, η εκτεταμένη ακτογραμμή που υπάρχει στη χώρα μας, οι πολλές λεκάνες απορροής μικρού μεγέθους που θα πρέπει να τις εντάξουμε μέσα σε κάποια μεγαλύτερη λεκάνη απορροής, η υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδροφορέων που παρουσιάζονται σε ορισμένες περιοχές, οι διασυνοριακές εξαρτήσεις από τις γειτονικές χώρες, η ανεπάρκεια που παρατηρείται στις τεχνικές υποδομές, ο κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων που υπήρχε μέχρι σήμερα και η πολυδιάσπαση των υπηρεσιών, το ελλιπές και μη υλοποιημένο σε μεγάλο βαθμό θεσμικό πλαίσιο που ίσχυε έως

σήμερα και η μικρή εμπειρία και ευαισθητοποίηση του κοινού στις συμμετοχικές διαδικασίες.

Όπως είδαμε προηγουμένως, τα άρθρα που περιλαμβάνει η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά είναι, κατά γενική ομολογία, περίπλοκα και για το λόγο αυτό, το 2001, οι Διευθυντές Νερών των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνέταξαν ένα στρατηγικό κείμενο το οποίο περιλαμβάνει ορισμένες θεματικές ενότητες, δηλαδή κρίσιμα και σημαντικά θέματα εφαρμογής της Οδηγίας, για τα οποία απαιτούνται περαιτέρω διευκρινήσεις και καθοδήγηση. Καθορίστηκαν 14 θεματικές ενότητες, για τις οποίες συγκροτήθηκαν αντίστοιχες Ομάδες Εργασίας.

Μερικές από τις θεματικές αυτές ενότητες είναι οι “πίεσεις και επιπτώσεις”, “ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδάτινα σώματα”, “καθορισμός συνθηκών αναφοράς και ταξινόμηση των εσωτερικών επιφανειακών υδάτων”, “αξιολόγηση της οικολογικής κατάστασης των μεταβατικών και παράκτιων υδάτων”, “διαβαθμονόμηση (intercalibration)” (άσκηση διαβαθμονόμησης, δηλ. άσκηση σε πολλές περιοχές της ΕΕ για να διευκρινισθούν τα όρια μεταξύ καλής και μέτριας κατάστασης και μέτριας και κακής κατάστασης των υδάτων), “ανάπτυξη δικτύων παρακολούθησης” “Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS)”, “προδιαγραφές εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης” η οποία περιλαμβάνει 3 επιμέρους θεματικές ενότητες: “συμμετοχή του κοινού”, “προσδιορισμός και οριοθέτηση των λεκανών απορροής” και “διαδικασία προγραμματισμού”, “προσδιορισμός υδάτινων σωμάτων”, κτλ. Για όλες αυτές τις θεματικές ενότητες, συγκροτήθηκαν, το 2001, αντίστοιχες Ομάδες Εργασίας, οι οποίες συνέταξαν κείμενα κατευθυντήριων γραμμών (Guidance Documents) για κάθε μία από αυτές. Τα κείμενα κατευθυντήριων γραμμών δίνουν τις κατευθύνσεις για κάθε μια από τις θεματικές αυτές ενότητες που περιγράψαμε, δηλαδή τι διαδικασίες θα πρέπει να ακολουθηθούν για κάθε μία από τις ενότητες αυτές, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ για τα νερά. Τα

κείμενα αυτά έχουν ήδη συνταχθεί και έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες των αντίστοιχων Ομάδων Εργασίας που είχαν γίνει για τον σκοπό αυτό και έχουμε πλέον 14 κείμενα κατευθυντήριων γραμμών που με βάση αυτά θα πρέπει να οργανώσουμε την εφαρμογή της Οδηγίας στη χώρα μας.

Ορισμένες δράσεις που υλοποιούνται στη χώρα μας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ για τα νερά, είναι επιγραμματικά:

- συμμετοχή των Ελλήνων εμπειρογνομόνων στις Ομάδες Εργασίας που αναφέρθηκαν προηγουμένως για την δημιουργία των κειμένων κατευθυντήριων γραμμών,
- χαρακτηρισμός των τύπων και προσδιορισμός των συνθηκών αναφοράς για όλες τις κατηγορίες υδάτων της χώρας,
- επανασχεδιασμός των προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων, επανασχεδιασμός δηλαδή του υπάρχοντος δικτύου παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων της χώρας που έχει αναπτυχθεί ήδη από το ΥΠΕΧΩΔΕ και από διάφορους αρμόδιους φορείς (όπως από το ΙΓΜΕ για τα υπόγεια νερά) και έναρξη των προγραμμάτων παρακολούθησης για τις βιολογικές παραμέτρους, για τα οικολογικά δηλ. στοιχεία ποιότητας που αναφέρει η Οδηγία. Με βάση τα αποτελέσματα από την παρακολούθηση αυτή, θα γίνει ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασης των υδάτων, με τρόπο που ορίζει η οδηγία και τα αντίστοιχα κείμενα κατευθυντήριων γραμμών,
- ενημέρωση των ποιοτικών και ποσοτικών βάσεων δεδομένων, δηλαδή του Εθνικού Δικτύου Πληροφοριών Περιβάλλοντος (ΕΔΠΠ), και της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικών και Μετεωρολογικών Πληροφοριών (ΕΤΥΜΠ),
- υλοποίηση της πιλοτικής μελέτης για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ για τα νερά στη λεκάνη απορροής του

Ποταμού Πηνειού Θεσσαλίας (για το θέμα αυτό θα γίνει αναφορά στη συνέχεια),

- διαμόρφωση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού/νομοθετικού πλαισίου (και για το θέμα αυτό θα υπάρξει αναφορά στη συνέχεια),
- άλλες δράσεις που έχουν έμμεση σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, όπως έργα αποκατάστασης ορισμένων υποβαθμισμένων υδατικών συστημάτων, παρεμβάσεις στον τομέα της αποχέτευσης, κτλ.

ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΗ ΛΕΚΑΝΗ
ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΠΗΝΕΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, ήδη από τις αρχές του έτους 2002, επισημάνθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ανάγκη εκπόνησης ολοκληρωμένων πιλοτικών μελετών από τα Κράτη-Μέλη για την εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς την δυνατότητα και τον τρόπο εφαρμογής, στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας, των Κειμένων Κατευθυντήριων Γραμμών (Guidance Documents) που έχουν συνταχθεί για καθοριστικά θέματα εφαρμογής της Οδηγίας. Οι ολοκληρωμένες πιλοτικές μελέτες υλοποιούνται ταυτόχρονα σε 15 πιλοτικές Λεκάνες Απορροής Ποταμών (συμπεριλαμβανομένης της λεκάνης απορροής του Ποταμού Πηνειού Θεσσαλίας) που προτάθηκαν από τα Κράτη-Μέλη (Δίκτυο Πιλοτικών Λεκανών Απορροής), καλύπτοντας ένα μεγάλο εύρος κλιματικών, μορφολογικών και κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην Ευρώπη. Η υλοποίηση του εν λόγω Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Ολοκληρωμένες Μελέτες σε Πιλοτικές Λεκάνες Απορροής Ποταμών” (Integrated Testing of Guidance Documents in Pilot River Basins) συνεισφέρει επίσης στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών ανάμεσα στα Κράτη-

Μέλη, με απώτερο στόχο την μελλοντική κατάρτιση όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένων και ορθολογικών Σχεδίων Διαχείρισης για όλες τις Λεκάνες Απορροής Ποταμών των Ευρωπαϊκών χωρών.

Η Χώρα μας, εκτιμώντας την σπουδαιότητα και την κρισιμότητα της κοινοτικής αυτής δράσης, αποφάσισε, τον Απρίλιο του 2002, να συμμετάσχει σε αυτήν, με την υλοποίηση της πιλοτικής μελέτης στη λεκάνη απορροής του Ποταμού Πηνειού Θεσσαλίας και την ένταξη του Ποταμού αυτού στο αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Δίκτυο, έτσι ώστε να προσδιοριστούν τα προβλήματα που πρόκειται να παρουσιαστούν μελλοντικά κατά την ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία των υδάτων στον Ελλαδικό χώρο (στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ) και να βρεθούν οι λύσεις για την αντιμετώπιση τους. Η πιλοτική μελέτη δίνει επίσης την ευκαιρία για μια πρώτη επαφή όλων των τοπικών κοινωνιών, των περιφερειακών φορέων και υπηρεσιών, των ΜΚΟ και του ευρύτερου κοινού σε θέματα εφαρμογής της Οδηγίας αλλά και για μια εκτίμηση του κόστους της εφαρμογής της.

Το Πρόγραμμα “Ολοκληρωμένες Μελέτες σε Πιλοτικές Λεκάνες Απορροής Ποταμών” περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα υλοποίησης 2 Φάσεων (1^η Φάση: 2003-2004, 2^η Φάση: 2005-2006) για την προώθηση των προβλεπόμενων δράσεων και για τις 15 πιλοτικές λεκάνες απορροής που πραγματοποιούνται στα Κράτη Μέλη.

Η 1^η Φάση (2003-2004) περιλαμβάνει την πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση των Κειμένων Κατευθυντήριων Γραμμών και ολοκληρώνεται στο τέλος του τρέχοντος έτους. Η 2^η Φάση υλοποίησης του Προγράμματος (2005-2006) θα βασισθεί στην εμπειρία που έχει ήδη αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της 1^{ης} Φάσης. Οι λεπτομέρειες για τις δράσεις που θα υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια της 2^{ης} αυτής Φάσης δεν έχουν πλήρως αναπτυχθεί και αποτελούν, προς το παρόν, αντικείμενο συζήτησης στις σχετικές Ομάδες Εργασίας, υπό τον συντονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία θα συνεχισθεί μέχρι και το τέλος του 2004.

Για την πιλοτική μελέτη στη λεκάνη απορροής του Ποταμού Πηνειού Θεσσαλίας έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί σχετική ιστοσελίδα στο διαδίκτυο:

http://www.minenv.gr/pinios_river.html

με πληροφορίες για το Πρόγραμμα και τις δράσεις που υλοποιούνται, αλλά και για την Οδηγία 2000/60/ΕΕ γενικότερα.

**ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ**

Όπως είναι ήδη γνωστό, το Δεκέμβριο του 2003, ψηφίστηκε ένας καινούργιος Νόμος, ο Ν. 3199/2003 για την *‘Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60 της Ευρωπαϊκής Ένωσης’* που αποτελεί ουσιαστικά την ενσωμάτωση της Οδηγίας Πλαίσιο για τα νερά στο Εθνικό Δίκτυο. Ο σκοπός του νέου θεσμικού πλαισίου είναι:

- η ανάπτυξη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού,
- η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ενίσχυση των περιφερειακών δομών,
- η εναρμόνιση του Εθνικού Δικαίου με την Οδηγία-Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60/ΕΕ για τη θέσπιση Πλαισίου Κοινοτικής Δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων,
- η επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, συγκεκριμενοποιημένων στις ιδιαιτερότητες του Ελληνικού χώρου.

Για την πλήρη ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ στο Εθνικό Δίκαιο, είναι ήδη υπό διαμόρφωση το Προεδρικό Διάταγμα που προβλέπεται στο Άρθρο 15 του Νόμου 3199/2003, για την ενσωμάτωση των τεχνικών λεπτομερειών της Οδηγίας.

Ορισμένα από τα βασικά στοιχεία του νέου Νόμου είναι:

- οι αρμοδιότητες για την προστασία και διαχείριση κάθε λεκάνης απορροής ποταμού της χώρας ανήκουν στην περιφέρεια, στα διοικητικά όρια της οποίας εκτείνεται η

λεκάνη απορροής, και στις περιπτώσεις που μια λεκάνη απορροής εκτείνεται στα διοικητικά όρια περισσότερων περιφερειών, οι αρμοδιότητες θα μοιραστούν από κοινού.

- Η προστασία και διαχείριση των υδάτων ασκείται από το Κράτος μέσω Προγραμμάτων και Μέτρων, τα οποία καταρτίζονται με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών του κοινωνικού συνόλου της Χώρας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

Συνοψίζοντας, η εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα νερά αποτελεί μια πολύ σημαντική πρόκληση για την χώρα μας, η εφαρμογή της οποίας δεν θα είναι πολύ εύκολη υπόθεση. Για να εφαρμοσθεί επιτυχώς, χρειάζεται η συνεργασία όλων των φορέων και οργανώσεων, κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο και θα ξεκινήσει από πρωτοβουλίες που θα πάρουν κυρίως οι περιφερειακές αρχές. Το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. είναι έτοιμο να υποστηρίξει κάθε πρωτοβουλία για το θέμα αυτό και να παρέχει οποιεσδήποτε πληροφορίες ζητηθούν.

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2004

**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΔΗΓΙΑ – ΠΛΑΙΣΙΟ 2000/60 ΓΙΑ ΤΑ
ΝΕΡΑ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**

Οδηγία-Πλαίσιο για τα νερά (2000/60/ΕΕ)

Η Οδηγία-Πλαίσιο αποτελεί το νέο θεσμικό εργαλείο για την Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων, μπροστά στο πρόβλημα της:

- Έλλειψης επάρκειας νερού
- Περιβαλλοντικής υποβάθμισης

Βασικός Στόχος της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ

Επίτευξη μέχρι το 2015 της καλής κατάστασης για όλα τα επιφανειακά και υπόγεια νερά της Ευρώπης, μέσω της κατάρτισης ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού.

Ενδιάμεσα Στάδια

● **Μέχρι το τέλος του 2003:**

Ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία, προσδιορισμός των επιμέρους λεκανών απορροής και καθορισμός των αρμοδίων Φορέων Διαχείρισης τους (*Άρθρα 3 και 24*).

● **Μέχρι το τέλος του 2004:**

Προσδιορισμός, σε κάθε λεκάνη απορροής, των πιέσεων, των επιπτώσεων και των οικονομικών παραμέτρων που σχετίζονται με τη χρήση των υδάτων, καθώς και καταγραφή των προστατευόμενων περιοχών (*Άρθρα 5 και 6, Παραρτήματα II και III*).

● **Μέχρι το τέλος του 2006:**

Λειτουργία Προγραμμάτων Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων (*Άρθρο 8*).

● **Μέχρι το τέλος του 2009:**

Εντοπισμός των μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που θέτει η Οδηγία, με οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο (*Άρθρο 11, Παράρτημα III*) καθώς και σύνταξη και δημοσιοποίηση Προγραμμάτων Διαχείρισης για κάθε λεκάνη απορροής, στα οποία θα περιλαμβάνεται και ο τελικός προσδιορισμός των ιδιαίτερος τροποποιημένων υδατίνων σωμάτων (*Άρθρα 13 και 4.3*).

● **Μέχρι το τέλος του 2010:**

Εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής των υδάτων (*Άρθρο 9*).

● **Μέχρι το τέλος του 2012:**

Λειτουργία των Προγραμμάτων Διαχείρισης (Άρθρο 11).

● **Μέχρι το 2015:**

Πλήρης εφαρμογή των Προγραμμάτων Διαχείρισης και επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων (Άρθρο 4).

Συμμετοχικές Διαδικασίες

● Χρονοδιάγραμμα και πρόγραμμα δράσεων για τη σύνταξη Προγραμμάτων Διαχείρισης (2006)

● Επισκόπηση των σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης (2007)

● Προσχέδιο των Προγραμμάτων Διαχείρισης (2008)

Νέα θεώρηση στη διαχείριση των υδατικών πόρων

● Διαχείριση ανά λεκάνη ή ομάδα λεκανών απορροής

● Ενιαία θεώρηση όλων των τύπων υδατικών σωμάτων

● Διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ χωρών

● Πλήρης καταμερισμός του συνολικού κόστους χρήσης του ύδατος κατά τομείς δραστηριότητας και ανάκτησή του, με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων και ο χρήστης πληρώνουν»

● Εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής όλων των φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανισμών και των τοπικών κοινοτήτων, στις δραστηριότητες διαχείρισης των υδάτων

● Διασφάλιση και ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων

Η πρόκληση

Η Οδηγία-Πλαίσιο δίνει την ευκαιρία:

● Διαμόρφωσης ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού

Θεσμικού/Νομοθετικού πλαισίου

● Ανάπτυξης μακροπρόθεσμου σχεδιασμού

● Αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων και ενίσχυσης των περιφερειακών δομών

Ιδιαιτερότητες της χώρας

- Άνιση κατανομή υδατικών πόρων
- Εκτεταμένη ακτογραμμή
- Λεκάνες απορροής μικρού μεγέθους
- Υπερεκμετάλλευση και υφαλμύριση των υπόγειων υδροφορέων
- Διασυνοριακές εξαρτήσεις

- Ανεπάρκεια διοικητικών και τεχνικών υποδομών
- Κατακερματισμός αρμοδιοτήτων και πολυδιάσταση υπηρεσιών
- Ελλιπές και μη υλοποιημένο σε μεγάλο βαθμό θεσμικό πλαίσιο
- Μικρή εμπειρία και ευαισθητοποίηση σε συμμετοχικές διαδικασίες

ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

Κατευθύνσεις σε διάφορες επιμέρους θεματικές ενότητες σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ, σύμφωνα με το Στρατηγικό Κείμενο

Υλοποιούμενες Δράσεις για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ

- Συμμετοχή Ελλήνων εμπειρογνομόνων στις Ομάδες Εργασίας του Στρατηγικού Κειμένου για την εφαρμογή της Οδηγίας.
- Χαρακτηρισμός των τύπων και των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τα επιφανειακά, τα μεταβατικά και τα παράκτια νερά της χώρας.

- Επανασχεδιασμός των Προγραμμάτων Παρακολούθησης Ποιότητας/Ποσότητας Υδάτων και ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασής τους.
- Επικαιροποίηση των Εθνικών Βάσεων Ποιοτικών και Ποσοτικών Δεδομένων για το νερό.
- Ανάπτυξη Εθνικού Προγράμματος Πολιτικής Υδάτων.
- Σχεδιασμός δράσεων και πιλοτικές μελέτες για την εφαρμογή της Οδηγίας-Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ για τα νερά.
- Διαμόρφωση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού/νομοθετικού πλαισίου – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΕ.

ΕΠΠΕΡ

ΜΕΤΡΟ 1.1

Παρακολούθηση ποιότητας νερών: 12.000.000 €

- Χαρακτηρισμός των τύπων και των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τα επιφανειακά, τα μεταβατικά και τα παράκτια νερά της χώρας.
- Επανασχεδιασμός των Προγραμμάτων Παρακολούθησης Ποιότητας/Ποσότητας Υδάτων και ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασής τους.
- Σχεδιασμός δράσεων και πιλοτικές μελέτες για την εφαρμογή της Οδηγίας-Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ για τα νερά.
- Ανάπτυξη Εθνικού Προγράμματος Πολιτικής Υδάτων.

ΜΕΤΡΟ 1.2

Ειδικές παρεμβάσεις στον τομέα της αποχέτευσης και ειδικά έργα: 10.200.000 €

Ταμείο Συνοχής

- Επικαιροποίηση των Εθνικών Βάσεων Ποιοτικών και Ποσοτικών Δεδομένων για το νερό.

- Έργα διαχείρισης αποβλήτων
- Άλλες Δράσεις Ταμείου Συνοχής

Πιλοτικές Μελέτες

ØScheldt (B, F, NL)

ØMoselle-Sarre (D, F, Lux)

ØMarne (France)

ØShannon (Ireland)

ØRibble (England)

ØOdense (Denmark)

ØOulujoki (Finland)

ØSuldalsvassdraget (Norway)

ØGuadiana (Portugal)

ØJúcar (Spain)

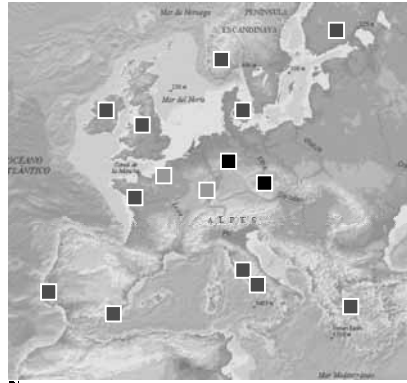
ØPinios (Greece)

ØCecina (Italy)

ØTevere (Italy)

ØSomes (Hungary, Romania)

ØNeisse (CZ, D, PL)

Ολοκληρωμένη Πιλοτική Μελέτη στη λεκάνη Απορροής του Ποταμού Πηνειού Θεσσαλίας

- Πρακτική εφαρμογή της Οδηγίας – Πλαίσιο για τα νερά (από την θεωρία στην πράξη).
- Αξιολόγηση των κειμένων κατευθυντήριων γραμμών και εκτίμηση της δυνατότητας εφαρμογής τους στις ιδιαίτερες συνθήκες.
- Προσδιορισμός των προβλημάτων που θα παρουσιαστούν κατά την εφαρμογή της Οδηγίας και προσπάθεια επίλυσής τους.
- Πρώτη επαφή με το κοινό για θέματα εφαρμογής της Οδηγίας.
- Ενημέρωση όλων των αρμόδιων Υπηρεσιών για θέματα εφαρμογής της Οδηγίας και πρώτη εκτίμηση του κόστους.

● Σύγκριση των αποτελεσμάτων από τις Χώρες που συμμετέχουν.

Χρονοδιάγραμμα
Υλοποίησης:
2003-2006

**Νέο Θεσμικό Πλαίσιο για την Προστασία και Διαχείριση
των Υδάτων**

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 2004

Σκοπός του νέου Θεσμικού Πλαισίου

- Διαμόρφωση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού Θεσμικού/Νομοθετικού Πλαισίου
- Ανάπτυξη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού
- Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ενίσχυση περιφερειακών δομών
- Εναρμόνιση του Εθνικού Δικαίου με την Οδηγία-Πλαίσιο για τα νερά (2000/60/ΕΕ)
- Επίτευξη των στόχων της Οδηγίας-Πλαίσιο, συγκεκριμενοποιημένων στις ιδιαιτερότητες του Ελληνικού χώρου.

Εναρμόνιση του Εθνικού Δικαίου με την Οδηγία 2000/60/ΕΕ

ΙΟρισμός Υδατικών Περιφερειών στη βάση ομαδοποίησης
Λεκανών Απορροής
Καθορισμός αρμόδιων αρχών σε Εθνικό επίπεδο
Καθορισμός περιφερειακών αρχών διαχείρισης, αρμοδιότητες
και λειτουργίες
Ενσωμάτωση αρχών και τεχνικών ζητημάτων της Οδηγίας
Βασικά στοιχεία του Νόμου

● Οι αρμοδιότητες προστασίας και διαχείρισης κάθε λεκάνης απορροής ανήκουν στην Περιφέρεια, στα διοικητικά όρια της οποίας εκτείνεται.

● Στις περιπτώσεις που λεκάνη απορροής εκτείνεται στα διοικητικά όρια περισσότερων Περιφερειών, οι αρμοδιότητες ασκούνται από κοινού.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

http://www.minenv.gr/pinios_river.html

**ΘΕΜΑ : «ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ
ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ- ΟΜΙΛΙΑ ΣΚΟΡΔΙΛΗ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ
**(ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ)**

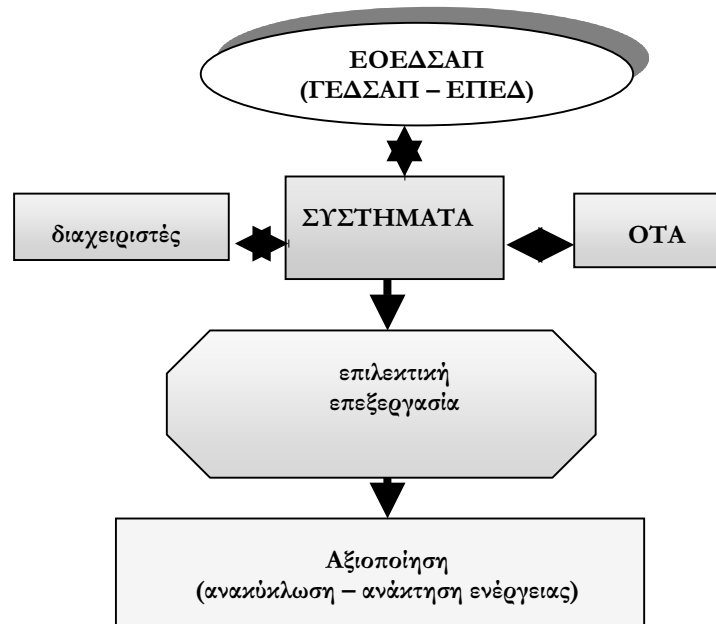
(ΓΕΔΣΑΠ)

Εναλλακτική Διαχείριση Συσκευασιών & Άλλων Προϊόντων

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- Η αρχή της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων
- Η αρχή της επαναχρησιμοποίησης
- Η αρχή της αξιοποίησης (ανάκτηση υλικών και ενέργειας)
- Η αρχή « ο ρυπαίνων πληρώνει »
- Η αρχή της ευθύνης
- Η αρχή της δημοσιότητας
- Η αρχή της μη-διάκρισης των υλικών

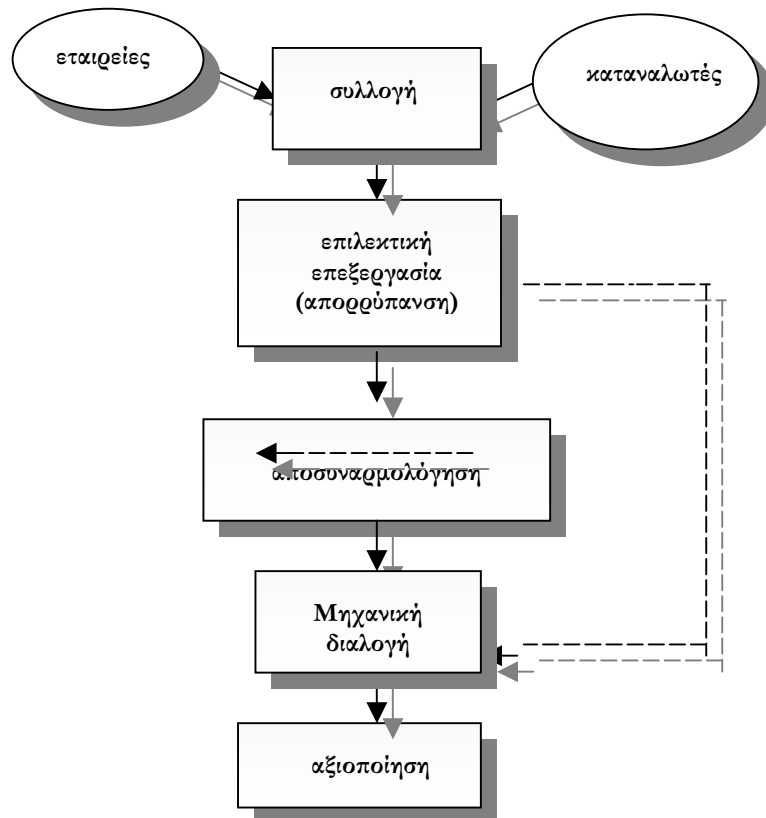
**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
(ΕΟΕΔΣΑΠ)**

- Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ
- Αρμοδιότητες ΕΟΕΔΣΑΠ
 - εισηγητικό όργανο
 - αποφασιστικό
 - γνωμοδοτικό
 - ελεγκτικό

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

- Επιτροπή Παρακολούθησης της Εναλλακτικής Διαχείρισης
 - Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών & Άλλων Προϊόντων
- Η συμμετοχή στα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης:
- συνοδεύεται από την καταβολή στο σύστημα εκ μέρους του ενδιαφερόμενου διαχειριστή χρηματικής εισφοράς. Το ύψος της εισφοράς αυτής καθορίζεται στη σύμβαση προσχώρησής τους στο σύστημα
 - παρέχει το δικαίωμα στον συμμετέχοντα διαχειριστή να επισημαίνει τα προϊόντα με ειδικό σήμα, ως απόδειξη συμμετοχής του στο σύστημα
 - απαλλάσσει τους συμβαλλόμενους διαχειριστές από την ευθύνη εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους

ΣΥΛΛΟΓΗ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΧΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ
ΤΟΥΣ

Οδηγία 2000/53/ΕΚ για «τα οχήματα στο τέλος κύκλου ζωής τους» του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

N.2801/2000 «Αντικατάσταση και διαχείριση καταλυτικών μετατροπέων»

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

- Οχήματα
- Εγκαταλειμμένα οχήματα
- ΟΤΚΖ
- Εξαρτήματα / ανταλλακτικά
- Καταλύτες

ΣΤΟΧΟΙ

- 1/1/2006

Επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση 85% κ.β. οχήματος
Επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση 80% κ.β. οχήματος
•Οχήματα πριν από το 1980:
Επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση 75% κ.β. οχήματος
Αξιοποίηση 70% κ.β. οχήματος

- 2015:**

Επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση 95% κ.β. οχήματος
Επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση 85% κ.β. οχήματος

Νομοθετικό πλαίσιο

- Νόμος 2939/01 (εναλλακτική διαχείριση)
- Οδηγία 2000/53 (ΟΤΚΖ)

- Οδηγία 2000/76 (αποτέφρωση)
- Οδηγία 1999/31 (υγειονομική ταφή)

Ποσοτικοί Στόχοι

Οι παραγωγοί οφείλουν να διασφαλίσουν ότι το αργότερο έως την 31^η Ιουλίου 2006:

- η αξιοποίηση των μεταχειρισμένων ελαστικών οχημάτων θα πρέπει να είναι τουλάχιστον στο 65% των αποσυρόμενων ελαστικών
- η ανακύκλωση θα πρέπει να φθάνει στο 10%.

Όροι και προϋποθέσεις για την εναλ/κή διαχ/ση των ελαστικών

- Κάθε εγκατάσταση ή επιχείρηση που εκτελεί εργασίες εναλλακτικής διαχείρισης, λαμβάνει άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 10 της ΚΥΑ 69728/824/1996 εκτός αν έχει εθνική εμπέλεια (πάνω από μία περιφέρεια), οπότε η άδεια χορηγείται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ

•Μετά την 16^η Ιουλίου 2003, δεν γίνονται αποδεκτά σε ΧΥΤΑ ολόκληρα μεταχειρισμένα ελαστικά οχημάτων, εκτός από τα υλικά που προορίζονται για χρήση σε κατασκευαστικά έργα εντός του ΧΥΤΑ, και

•Μετά την 16^η Ιουλίου 2006 δεν γίνονται αποδεκτά σε ΧΥΤΑ τεμαχισμένα μεταχειρισμένα ελαστικά οχημάτων

ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ

•Οδηγία 75/439/ΕΟΚ «περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων»

•Οδηγία 87/101/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την τροποποίηση της οδηγίας 75/439/ ΕΟΚ

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

Τα απόβλητα λιπαντικών ελαίων μετά τη συλλογή τους :

- Υποβάλλονται κατά προτεραιότητα σε επεξεργασία με αναγέννηση
- Εφόσον η επεξεργασία με αναγέννηση δεν είναι εφικτή από τεχνικοοικονομική και οργανωτική άποψη, η επεξεργασία γίνεται με καύση
- Εφόσον και η επεξεργασία με καύση δεν είναι εφικτή από τεχνικοοικονομική και οργανωτική άποψη, πρέπει να εξασφαλίζεται η ακίνδυνη καταστροφή τους ή η ελεγχόμενη αποθήκευση ή εναπόθεσή τους

ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2006 πρέπει να συλλέγεται τουλάχιστον το 70% κατά βάρος όλων των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων και εξ αυτών να αναγεννάται το 80% κατά βάρος

Τα απόβλητα λιπαντικών ελαίων που δεν αναγεννώνται, οδηγούνται προς άλλες εργασίες διάθεσης (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τους ως καύσιμα) σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Π.Δ.

Πηγές προέλευσης των ΑΕΚΚ

οικοδομικές εργασίες: ανεγέρσεις, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις, επισκευές, περιφράξεις και περιστοιχίσεις ατομικών κατοικιών ή/και κτιριακών συγκροτημάτων.

τεχνικά έργα υποδομών: κατεδαφίσεις, κατασκευές ή και επιδιορθώσεις δρόμων, γεφυρών, σηράγγων, αποχετευτικών δικτύων, πεζοδρομίων και αναπλάσεις χώρων κ.α.

φυσικές/τεχνολογικές καταστροφές: σεισμοί, πλημμύρες, κατολισθήσεις, δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες, κλπ.

Ποσοτικοί στόχοι για την συλλογή –αξιοποίηση των ΑΕΚΚ

α) μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2006, να αξιοποιείται κατ' ελάχιστο το 30 % κατά βάρος των παραγομένων αποβλήτων, από το οποίο να ανακυκλώνεται τουλάχιστον 50%.

β) μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2008, να αξιοποιείται κατ' ελάχιστο το 50 % κατά βάρος των παραγομένων αποβλήτων, από το οποίο να ανακυκλώνεται τουλάχιστον 50%.

γ) μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2015, να αξιοποιείται τουλάχιστον το 80 % κατά βάρος των παραγομένων αποβλήτων, από το οποίο να ανακυκλώνεται τουλάχιστον 50%.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΤΗΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ

•Οδηγία 91/157/ΕΟΚ «για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες»

•Οδηγία 93/86/ΕΟΚ «περί προσαρμογής στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ»

•Οδηγία 98/101/ΕΟΚ «περί προσαρμογής στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ»

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Σχέδιο Π.Δ. καλύπτει όλες τις Η.Σ. και Συσσωρευτές που διατίθενται στην αγορά και προορίζονται για οιαδήποτε χρήση από τον καταναλωτή, την βιομηχανία ή τα μέσα μεταφοράς, ανεξάρτητα από τη μορφή τους, τον όγκο, το βάρος ή τα υλικά από τα οποία συντίθενται, καθώς και τις χρησιμοποιημένες Η.Σ. και συσσωρευτές.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

1. Συλλογή

•Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2006 πρέπει να συλλέγεται τουλάχιστον το 30% κ.β. των χρησιμοποιημένων Η.Σ. Αυτός ο στόχος πρέπει να επιτευχθεί ξεχωριστά και για τις Η.Σ. που εμπεριέχουν περισσότερο από 5 ppm Hg.

•Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2006 πρέπει να συλλέγεται τουλάχιστον το 70% κ.β. των χρησιμοποιημένων συσσωρευτών. Αυτός ο στόχος πρέπει να επιτευχθεί ξεχωριστά και για τους συσσωρευτές που εμπεριέχουν κάδμιο.

2. Ανακύκλωση

•Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2006 πρέπει να ανακυκλώνεται τουλάχιστον το 80% κ.β. των συλλεγομένων χρησιμοποιημένων Η.Σ.

•Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2006 πρέπει να ανακυκλώνεται τουλάχιστον το 95% κ.β. των συλλεγομένων χρησιμοποιημένων συσσωρευτών.

ΑΗΗΕ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

•Νόμος 2939/01

•Οδηγία 2002/96/ΕΚ «για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού»

•Οδηγία 2002/95/ΕΚ «σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε είδη ΗΗΕ»

• Π.Δ για τα ΑΗΗΕ

ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2006 : χωριστή συλλογή τουλάχιστον 4 Kg ΑΗΗΕ οικιακής προέλευσης κατά μέσο όρο ετησίως ανά κάτοικο

· Για τις μεγάλες οικιακές συσκευές και τις συσκευές αυτόματης διανομής:
80% τουλάχιστον αξιοποίηση, εκ των οποίων 75% ανακύκλωση

• Για τον εξοπλισμό πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και τα καταναλωτικά είδη:
75% τουλάχιστον αξιοποίηση, εκ των οποίων 65% ανακύκλωση

• Για τις μικρές οικιακές συσκευές, φωτιστικά είδη, ηλεκτρονικά/ηλεκτρικά εργαλεία, παιχνίδια, εξοπλισμό ψυχαγωγίας & αθλητισμού και όργανα παρακολούθησης:
70% τουλάχιστον αξιοποίηση, εκ των οποίων 50% ανακύκλωση

• Λαμπτήρες εκκένωσης αερίου: 80%

• Ιατροτεχνολογικές συσκευές: -

**ΘΕΜΑ: «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ - ΟΜΙΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΚΑ

(Στέλεχος ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος
«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»)

Μετά την Παγκόσμια Σύνοδο του Ρίο το 1992 ο επιχειρηματικός κόσμος άρχισε σιγά-σιγά να αντιλαμβάνεται και αργότερα να συνειδητοποιεί το ρόλο που πρέπει να παίζει στην πρόοδο για την αειφόρο ανάπτυξη.

Δέκα χρόνια αργότερα, 20.000 εκπρόσωποι κυβερνήσεων, επιχειρήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, αλλά και πολλοί ακόμη ενδιαφερόμενοι, συναντήθηκαν στο Γιοχάνεσμπουργκ (Αύγουστος 2002) για έναν απολογισμό αλλά κυρίως για να προσδιορίσουν τι πρέπει να γίνει στο μέλλον για την προστασία του περιβάλλοντος και την ευημερία της κοινωνίας.

Πρέπει να αντιληφθούμε πλέον ότι η «αειφόρος ανάπτυξη» δεν αποτελεί απλά ένα σύνθημα, μια μόδα ή μια φιλοσοφική έκφραση, αλλά είναι πρακτικά ένας «μονόδρομος», μια επιτακτική ανάγκη για την λύση των προβλημάτων που ταλανίζουν το φυσικό περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και την ισότιμη ανάπτυξη όλου του κόσμου.

Ένα μεγάλο, λοιπόν, μέρος της ευθύνης για την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης και την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων καλούνται να αναλάβουν οι επιχειρήσεις.

Σήμερα ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις αντιλαμβάνονται την ανάγκη αλλαγής της στρατηγικής τους προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης, μη περιοριζόμενες απλά σε ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος με την εναρμόνιση σε θεσμούς, κανόνες και πρότυπα, αλλά εξετάζοντας τις

συσχετίσεις μεταξύ των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών οφελών.

Ο ενστερνισμός της ιδέας της αειφόρου ανάπτυξης σχετίζεται πλέον άμεσα με την ανταγωνιστικότητα.

Πως ορίζεται πρακτικά η αειφόρος, διατηρήσιμη και αξιοβίωτη ανάπτυξη;

Η έννοια της αειφορίας περιλαμβάνει εξ ορισμού τρεις βασικές παραμέτρους:

- Την προστασία του περιβάλλοντος
- Την οικονομική ευημερία
- Την κοινωνική ισότητα

Οι στρατηγικές αειφορίας βρίσκουν εφαρμογή σε κάθε είδους επιχείρηση, οργανισμό ή δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το μέγεθος τους, ή τον τόπο δραστηριοποίησης τους. Οι αειφορικές στρατηγικές είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για τις ΜΜΕ και τις περιφερειακές επιχειρήσεις και μπορούν να τις εκμεταλλευτούν αποτελεσματικότερα και αποδοτικότερα λόγω των πλεονεκτημάτων που διαθέτουν.

Αυτά είναι το μικρό μέγεθός τους, που τις καθιστά ιδιαίτερα ευέλικτες και γρήγορες σε μεταβολή της στρατηγικής τους και σε διαρθρωτικές αλλαγές (πχ στην οργανωτική δομή, στις διεργασίες, στην τοποθέτηση τους στην αγορά, κλπ)

Οι ικανότητές τους να δημιουργούν καινοτομίες και να ανακαλύπτουν νέες αναδυόμενες αγορές

Η διαθέσιμη ανεκμετάλλευτη δυναμική της περιφέρειας για συνεργασία με ΑΕΙ, ΟΤΑ κλπ

Οι δυνατότητες να δημιουργηθούν εστίες και κρίσιμη μάζα αειφορικών επιχειρήσεων.

Η βιομηχανική παραγωγή αντιμετωπίζει διάφορες πιέσεις, οι οποίες κύρια εντοπίζονται στο σκληρό ανταγωνισμό των σχετικών αγορών και στις προϋποθέσεις λειτουργίας που θέτει η

εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Μία από τις κυριότερες υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τη νομοθεσία, είναι η περιβαλλοντικά συμβατή λειτουργία των βιομηχανικών μονάδων, δηλαδή η εξασφάλιση της ελαχιστοποίησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία των μονάδων, προκειμένου να διασφαλίζεται η προστασία αφενός του φυσικού περιβάλλοντος και αφετέρου της δημόσιας υγείας.

Για πολλά χρόνια οι παραπάνω δύο συνιστώσες, δηλαδή η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και η λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, βρίσκονταν η μία απέναντι από την άλλη, πρακτικά δρώντας ανταγωνιστικά μεταξύ τους. Ο τρόπος πλέον αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής προστασίας έχει αρχίσει να αλλάζει, συνειδητοποιώντας ουσιαστικά ότι η προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να συμβαδίσει αρμονικά με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και ουσιαστικά να συνεισφέρει σε αυτήν.

Αυτό έγινε αντιληπτό κατά το σχεδιασμό του Γ ΚΠΣ και ειδικότερα του ΕΠΑΝ

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη από τις βιομηχανίες σχεδίων Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δημιουργεί σημαντικά πλεονεκτήματα για τη βιομηχανία. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν για την ανάπτυξη εγκατάσταση, εφαρμογή και πιστοποίηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης μέσω του Επιχειρησιακού προγράμματος Ανταγωνιστικότητα.

Πλέον αυτού μπορούν να χρηματοδοτηθούν επιχειρήσεις για την δημιουργία μονάδων ανακύκλωσης ή για υποκατάσταση της ενέργειάς τους από ήπιες μορφές ενέργειας.

Μεγάλο μέρος του προγράμματος επίσης αφορά στις υποδομές δικτύωσης και διείσδυσης του φυσικού αερίου στον τριτογενή και οικιακό τομέα.

Ε.Π. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τη δράση 2.5.1 'Τεχνολογικός και Οργανωτικός Εκσυγχρονισμός Επιχειρήσεων' που προβλέπει την ενίσχυση μεταποιητικών επιχειρήσεων για επενδύσεις προϋπολογισμού μέχρι 1,5εκ€ για επενδύσεις:

* Στην ποιότητα και ειδικά στην ανάπτυξη και πιστοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001

* Στην εισαγωγή και χρήση περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγή και στην υιοθέτηση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών κατά την Οδηγία 96/61-IPPC

* Στην δημιουργία & επέκταση μονάδων ανακύκλωσης ανάκτησης αξιοποίησης Στερεών Υλικών και Αποβλήτων ή υγρών ουσιών.

* Στην δράση 2.5.2 Οργανωτικό εκσυγχρονισμό ΜΜΕ με στόχο την εγκατάσταση συστημάτων ποιότητας και ειδικότερα την ανάπτυξη εγκατάσταση και πιστοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001

Επίσης χρηματοδοτούνται για εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης κατά ISO 14001 από τις δράσεις 2.7.1 Επιχειρηματικά σχέδια ΜΜΕ & ΠΜΕ καθώς και από την δράση 2.7.2 Προώθηση της δικτύωσης των ΜΜΕ.

Ενώ και στις δράσεις Ενθάρρυνσης επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού (νεανική, γυναικεία, ΑΜΕΑ) του μέτρου 2.8. είναι επιλέξιμη δαπάνη η ανάπτυξη και πιστοποίηση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Το μέτρο 2.9 αφορά στην Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του περιβάλλοντος και έχει δράσεις όπως:

Δράση: 2.9.1 Βιομηχανική πολιτική για βιώσιμη ανάπτυξη με στόχο την υποστήριξη της ΓΓΒ & γενικότερα της πολιτείας στη διαμόρφωση βιομηχανικής περιβαλλοντικής πολιτικής και στην προώθηση της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις και ειδικότερα με μελέτες και εισαγωγή νέων εργαλείων περιβαλλοντικών πολιτικών (π.χ περιβαλλοντικοί φόροι) με μελέτες αξιολόγησης

του περιβαλλοντικού κόστους και των επιδόσεων στον Τομέα Μεταποίησης στην Ελλάδα με μελέτες για την εκτίμηση της ανάκτησης και ανακύκλωσης υλικών και αποβλήτων ως επιχειρηματική δραστηριότητα.

Επίσης Την ενίσχυση της Δημόσιας Διοίκησης για την εκπόνηση Βιομηχανικής Περιβαλλοντικής Πολιτικής και τη συνεργασίας της με τις επιχειρήσεις. Μερικοί τομείς ενίσχυσης περιλαμβάνουν: τη δημιουργία μηχανισμού πληροφόρησης στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας σε θέματα περιβάλλοντος προς ενημέρωση των επιχειρήσεων καθώς επίσης την πληροφόρηση των επιχειρήσεων μέσω της έκδοσης και διανομής Οδηγών ανά κλάδο σε θέματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Καλύτερων Διαθέσιμων Τεχνικών, Αξιοποίηση απορριμμάτων κ.α, ενώ ακόμη αφορά στη θεσμοθέτηση και απονομή του Περιβαλλοντικού Βραβείου για τις επιχειρήσεις με περιβαλλοντική συμμόρφωση.

Δράση 2.9.2 Ενίσχυση περιβαλλοντικών σχεδίων με στόχο την υποστήριξη των επιχειρήσεων στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία τους με υλοποίηση περιβαλλοντικών σχεδίων που θα οδηγούν σε πιστοποίηση είτε προϊόντων τους με το Οικολογικό Σήμα (Ecolabel), είτε συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης μόνο κατά τον κανονισμό 1836/93 EMAS, όπως ισχύει.

Δράση 2.9.3 Ενίσχυση περιβαλλοντικών συνεργασιών με στόχο την τόνωση της επιχειρηματικότητας ή και αξιοποίησης αποβλήτων μέσω της ανάπτυξης συνεργασιών μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ή αντιμετώπιση οξυμένων περιβαλλοντικών προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο και η κάλυψη σε σημαντικό βαθμό (τουλάχιστον κατά 30% για τα επικίνδυνα απόβλητα) του ελλείμματος της χώρας σε εγκαταστάσεις διαχείρισης βιομηχανιών ή άλλων αποβλήτων.

Δράση 2.9.4 Ενίσχυση της δημιουργίας/ επέκτασης μονάδων για τη διαχείριση ή και την αξιοποίηση αποβλήτων με στόχο την τόνωση της επιχειρηματικότητας ή και αξιοποίηση αποβλήτων ή αντιμετώπιση οξυμένων περιβαλλοντικών προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο και η κάλυψη σε σημαντικό βαθμό (τουλάχιστον κατά 30% για τα επικίνδυνα απόβλητα σε συνέργια με τη Δράση 2.9.3) του ελλείμματος της χώρας σε εγκαταστάσεις διαχείρισης βιομηχανιών ή άλλων αποβλήτων

Δράση 2.9.5 Ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ΜΜΕ για επενδύσεις πρόληψης και αντιμετώπισης βιομηχανικών ατυχημάτων μεγάλης έκτασης με στόχο την υλοποίηση επενδύσεων πρόληψης τέτοιων ατυχημάτων, οι επενδύσεις βασίζονται σε μελέτες ασφάλειας και επικινδυνότητας και περιλαμβάνουν τόσο τη δημιουργία τεχνολογικής υποδομής όσο και την υλοποίηση προγράμματος ενημέρωσης των εργαζομένων και της τοπικής κοινωνίας.

Επίσης με την ευρύτερη έννοια μπορούν να θεωρηθούν οι ενισχύσεις που δίνονται για συστήματα συμπαραγωγής ενέργειας από ήπιες μορφές και ειδικότερα από το μέτρο:

Μέτρο 2.1 Ένισχυση Επενδύσεων σε Συστήματα Συμπαραγωγής, ΑΠΕ και Εξοικονόμησης Ενέργειας το οποίο περιλαμβάνει την ενίσχυση επιχειρήσεων για την προώθηση της συμπαραγωγής των των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και της εξοικονόμησης ενέργειας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς και επενδύσεις οι οποίες εκμεταλλεύονται την βιομάζα, την ηλιακή ενέργεια κα.

Επίσης ο άξονας 6 που αφορά στην ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και προώθηση της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας αφορά κυρίως στις υποδομές διασύνδεσης και μεταφοράς του φυσικού αερίου, ενώ ο άξονας 7 αφορά σε δράσεις για την επέκταση και διείσδυση του φυσικού αερίου σε βιομηχανικούς καταναλωτές

και στον οικιακό τομέα. Το μέτρο 7.2 αφορά στις υποδομές ασφάλειας της αποθήκευσης και διακίνησης των πετρελαιοειδών, ενώ η δράση 7.3.1 αφορά στην καταγραφή και αποτίμηση των υδατικών πόρων με στόχο την αντιμετώπιση της διαφαινόμενης μείωσης των διαθέσιμων υδατικών αποθεμάτων με τη συστηματική καταγραφή και αποτίμηση των υπογείων νερών και των θερμομεταλλικών υδάτων καθώς και την υποστήριξη της λειτουργίας του δικτύου παρακολούθησης των υπογείων νερών της χώρας.

Επίσης μέσω του Μέτρου 1.1 'Βιομηχανικές, Τεχνολογικές και Επιχειρηματικές Υποδομές' χρηματοδοτείται:

- Η αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος επιλεγμένων υφιστάμενων βιομηχανικών περιοχών (ΒΙΠΕ) εθνικής εμβέλειας όπου προβλέπεται η εγκατάσταση και μονάδων υψηλής όχλησης και γειτνιάζουν με τους οδικούς άξονες ΠΑΘΕ και Εγνατίας.

- Την επέκταση και αναβάθμιση υφιστάμενων ΒΙΠΕ εθνικής εμβέλειας. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις υφιστάμενες ΒΙΠΕ να δημιουργήσουν Φορείς Διαχείρισης ώστε να ζητήσουν την επιχορήγηση για τη λειτουργική αναβάθμιση των περιοχών τους.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ συζητά για ένα καθαρότερο περιβάλλον και ο νομοθέτης επιδιώκει με διαφορετικούς ελεγκτικούς νόμους και διατάγματα να πετύχει το καλύτερο στην κατεύθυνση αυτή.

Όλο αυτό, όμως, είναι μόνο τότε εφικτό όταν υπάρχει η κατάλληλη υποδομή (τεχνική και άυλη), η κατάλληλη και ορθή περιβαλλοντική πολιτική στις επιχειρήσεις, σε κάθε νοικοκυριό και στον καθένα από εμάς.

Για τη σωστή παρακολούθηση και αξιολόγηση των στόχων χρειάζεται ή καλύτερα απαιτείται ένα σωστό σύστημα διαχείρισης της πολιτικής και των στόχων.

Εδώ και μερικά χρόνια έχει συγκεντρωθεί μια κάποια εμπειρία σχετικά με τη Διαχείριση της Ποιότητας σε αρκετές

επιχειρήσεις και εταιρείες. Όσοι κατανόησαν ορθά τις απαιτήσεις των Συστημάτων και εφάρμοσαν λειτουργικά συστήματα για τις δυνατότητές τους, εκπληρώνοντας και τις στοιχειώδεις απαιτήσεις των πρότυπων συστημάτων, σύντομα εντόπισαν τα οφέλη που τους προσφέρει ένα «νοικοκύρεμα» στις εταιρείες τους. Τέτοιου είδους εμπειρίες έχουν και οι πιστοποιημένοι κατά το ISO 9001.

Στη σημερινή κοινωνία μας δεν είναι πλέον δυνατή μια ορθή διαχείριση προϊόντων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη περιβαλλοντικοί συντελεστές όπως πρώτες ύλες, νερό, ενέργεια, αέριες εκπομπές, υγρά και στερεά απόβλητα, γενικά ο «κύκλος ζωής του προϊόντος». Η έννοια «περιβαλλοντικό προϊόν» συνηθίζεται καθημερινώς όλο και περισσότερο σε όλους τους κύκλους & η ανάγκη να γίνει κάτι για το περιβάλλον είναι δυστυχώς επιτακτική, αν θέλουμε να παραδώσουμε στους απογόνους μας μια γη που θα τους δίνει τη δυνατότητα να επιβιώσουν περαιτέρω.

Αρκετές εταιρείες στο εξωτερικό, βιομηχανικές και μη, εφαρμόζουν με επιτυχία Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (Σ.Π.Δ.) είτε σύμφωνα με το πρότυπο ISO 14001 είτε σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κανονισμό EMAS (Eco-Management and Audit Scheme). Τα οφέλη είναι χειροπιαστά. Με την ορθή εφαρμογή των υπάρχοντων τεχνολογιών ή των νέων επιτυγχάνεται μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, λιγότερα ελαττωματικά προϊόντα, μεγαλύτερη παραγωγική αποτελεσματικότητα, μη επιβαρημένα με υγρά και στερεά απόβλητα, μείωση αποβλήτων, μείωση αερίων εκπομπών και πολλά άλλα.

Τι είναι το EMAS;

Το EMAS είναι ένα Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου, στο οποίο μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά επιχειρήσεις του βιοτεχνικού τομέα.

Σκοπός του EMAS είναι η αναγνώριση των Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν υιοθετήσει συστήματα

περιβαλλοντικής διαχείρισης, προγράμματα δράσης προστασίας του περιβάλλοντος και που διαρκώς προσπαθούν να βελτιώσουν την περιβαλλοντική τους πρακτική, και η γνωστοποίηση της προόδου των επιχειρήσεων αυτών στο ευρύτερο κοινό.

Μια επιχείρηση που θέλει να καταχωρηθεί στο EMAS θα πρέπει να θέσει στόχους βελτίωσης των περιβαλλοντικών της επιδόσεων (μείωση της ρύπανσης, ανακύκλωση απορριμμάτων, εξοικονόμηση ενέργειας και άλλα) και να κάνει τις απαραίτητες διοικητικές αλλαγές ώστε να το πετύχει.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Προς το παρόν στο EMAS μπορούν να συμμετέχουν επιχειρήσεις από τους ακόλουθους τομείς της βιομηχανίας:

ορυχεία και λατομεία

βιομηχανική παραγωγή (για παράδειγμα τρόφιμα, υφάσματα, δέρματα, καπνός, ποτά, ξύλο, χαρτί, καύσιμα, χημικά, πλαστικά, μεταλλικά, συσκευές)

παροχή ηλεκτρισμού, αερίου και νερού

διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων

Ποια είναι τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει μια επιχείρηση για να συμμετέχει στο EMAS;

1. να θεσπίσει Περιβαλλοντική Πολιτική, η οποία θα προβλέπει συμμόρφωση με όλες τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν το περιβάλλον και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών της επιδόσεων
2. να πραγματοποιήσει Περιβαλλοντική Ανάλυση του Χώρου Δραστηριοτήτων
3. να υιοθετήσει Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα που θα θέτει ποσοτικούς στόχους με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης
4. να εισάγει Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ή να βελτιώσει το ήδη υπάρχον, έτσι ώστε να συμμορφώνεται με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και την πολιτική της επιχείρησης
5. να διενεργεί ή να αναθέτει σε άλλους να διενεργούν Περιβαλλοντικούς Ελέγχους στο χώρο δραστηριοτήτων, ώστε

- να υπάρχει διαρκής ενημέρωση για την πρόοδο του προγράμματος
6. να συντάσσει Περιβαλλοντική Δήλωση για κάθε ελεγχόμενο χώρο δραστηριοτήτων, η οποία θα είναι σαφής και περιεκτική και θα περιγράφει την πρόοδο με απλό τρόπο ώστε να είναι κατανοητή από το ευρύ κοινό
 7. να φροντίσει για την πιστοποίηση της πολιτικής, του προγράμματος, του συστήματος διαχείρισης, της ανάλυσης, των ελέγχων και την επικύρωση της δήλωσης από ανεξάρτητο διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος

Τι είναι το ISO 14001;

Το ISO 14001 είναι το πρότυπο για την περιβαλλοντική διαχείριση ως προς το οποίο μπορεί να πιστοποιηθεί μία επιχείρηση από κάποιον από τους οργανισμούς πιστοποίησης που δραστηριοποιούνται στο σχετικό αντικείμενο. Το κύριο σώμα του προτύπου αποτελείται από τις παραγράφους (elements) :

- Πολιτική περιβάλλοντος (Environmental Policy)
 - Προγραμματισμός (Planning)
 - Εφαρμογή και λειτουργία (Implementation and Operation)
 - Έλεγχος και διορθωτικές ενέργειες (Checking and Corrective Action)
 - Ανασκόπηση από την διοίκηση (Management Review)
- Ο χρόνος εξαρτάται από τους εξής παράγοντες
- την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης ως προς το περιβάλλον
 - το βαθμό της αποφασιστικότητας της επιχείρησης (level of commitment)
 - τους διαθέσιμους πόρους
 - Η διαδικασία είναι δυνατόν να επιταχύνεται εάν η επιχείρηση έχει ήδη ISO 9000, αφού πολλές από τις απαιτήσεις είναι παρόμοιες. Ο μέσος χρόνος πάντως για την επιθεώρηση

πιστοποίησης είναι δυνατόν να κυμαίνεται από 6 μέχρι 18 μήνες ανάλογα με το μέγεθος και τη φύση της επιχείρησης.

Η Οδηγία για την Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης αντιμετωπίζει το περιβάλλον ως ενιαίο σύνολο και αποβλέπει στην επίλυση του προβλήματος της ρύπανσης μέσω της πρόληψης στην πηγή δημιουργίας των ρύπων. Όπου αυτό δεν είναι εφικτό, στοχεύει στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρύπανσης του περιβάλλοντος από τις βιομηχανικές και τις άλλες δραστηριότητες. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι απαραίτητη η εφαρμογή των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών - ΒΔΤ (Best Available Techniques - BAT)σε κάθε βιομηχανικό κλάδο.Η μείωση του κόστους παραγωγής αποτελεί ένα ουσιαστικό όφελος, το οποίο είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της εφαρμογής σειράς μέτρων, τα οποία ανάλογα με την περίπτωση μπορεί να είναι:

- οργάνωση της παραγωγής και ορθολογική διαχείριση των πρώτων και βοηθητικών υλών,
- επαναχρησιμοποίηση στην παραγωγική διαδικασία υλικών που ανακτώνται από τα απόβλητα,
- εσωτερική ανακύκλωση νερού στην παραγωγική διαδικασία,
- μείωση της κατανάλωσης νερού,
- μείωση των παραγόμενων αποβλήτων,
- αξιοποίηση της επεξεργασμένης εκροής των υγρών αποβλήτων σε διάφορα στάδια της παραγωγής,
- πώληση προς ανακύκλωση παραγόμενων στερεών αποβλήτων,
- ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση οργανικών διαλυτών,
- χρησιμοποίηση φυσικού αερίου σε αντικατάσταση των συμβατικών καυσίμων,
- ενεργειακή εξοικονόμηση μέσω της ορθής ρύθμισης διεργασιών, της τακτικής συντήρησης του εξοπλισμού και της θερμικής αξιοποίησης παραπροϊόντων που προκύπτουν από την παραγωγική διαδικασία κ.λπ.

Όλα τα ανωτέρω στο παρελθόν αντιμετωπίζονταν, ιδίως από τις μικρότερες βιομηχανικές μονάδες, σαν πολυτέλεια, το κόστος της οποίας θεωρούσαν ότι δεν μπορούσαν να αντέξουν προκειμένου να διατηρήσουν το κόστος παραγωγής σε χαμηλά επίπεδα και άρα να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην αγορά που δραστηριοποιούνται. Η αλήθεια είναι ότι αυτή η αντιμετώπιση ήταν εκ του προχείρου, χωρίς να έχει προηγηθεί μία ενδελεχής ανάλυση του συνόλου των παραμέτρων που συνθέτουν την παραγωγή τους, ή ακριβής εντοπισμός των προβλημάτων που παρουσιάζονται και λεπτομερής σχεδιασμός των βέλτιστων λύσεων σε συνδυασμό με τεκμηριωμένη οικονομικοτεχνική επεξεργασία των διαφόρων δεδομένων. Στην πραγματικότητα, η διενέργεια των ανωτέρω στις πλείστες των περιπτώσεων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όχι μόνο το κόστος παραγωγής δεν αυξάνεται, αλλά μειώνεται σε σημαντικό πολλές φορές ποσοστό, γεγονός που αποδεικνύει ότι η απόσβεση των άυλων επενδύσεων (αμοιβή συμβούλων) και του πάγιου εξοπλισμού που θα απαιτηθεί είναι όχι μόνο εφικτή, αλλά και επιτεύξιμη σε σύντομο χρονικό διάστημα. Για την ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, απαιτείται εκ μέρους των βιομηχανικών επιχειρήσεων:

- Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός.
- Ουσιαστική γνώση των σύγχρονων απαιτήσεων της αγοράς.
- Υψηλή στοχοθεσία.
- Βαθιά γνώση των δυνατοτήτων που παρέχει η σύγχρονη επιστήμη προς την κατεύθυνση της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.

Τα βασικά οφέλη από τη συμμετοχή μίας επιχείρησης στο EMAS είναι η μείωση ή και αποφυγή κόστους, η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ο περιορισμός των πιθανών κινδύνων και η τήρηση των κανονισμών. Αναλυτικότερα σημαίνει:

1. Μείωση κόστους Παραγωγής Ευρωπαϊκή αναγνώριση

2. Αύξηση της εμπιστοσύνης του πελάτη
3. Αύξηση μεριδίου αγοράς
4. Δημιουργία κινήτρων για μεγαλύτερη συμμετοχή και υπευθυνότητα των εργαζομένων
5. Βελτίωση της δημόσιας εικόνας της επιχείρησης και των σχέσεων με την τοπική κοινωνία
6. Αποφυγή περιβαλλοντικών προστίμων για παραβάσεις νομοθεσίας, ατυχήματα κλπ.
7. Βελτιωμένη περιβαλλοντική απόδοση
8. Φθηνότερα ασφάλιστρα
9. Έλεγχο των παρόντων κινδύνων και των μελλοντικών ευθυνών.
10. Επίσης πρόληψη της ρύπανσης .
11. Μείωση της κατανάλωσης πρώτων υλών και ενέργειας.
12. Μειωμένη έκθεση σε περιβαλλοντικές διεκδικήσεις παρέχοντας τεκμηριωμένα στοιχεία συμμόρφωσης προς τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις του προτύπου.
13. Βελτιωμένες σχέσεις με την υπόλοιπη βιομηχανία και κρατικές υπηρεσίες.
14. Μείωση επιθεωρήσεων από πελάτες.

Καταλήγοντας, πρέπει να σημειωθεί ότι ο μακροπρόθεσμος και προσεκτικά σχεδιασμένος προγραμματισμός των εταιριών είναι αυτός ο οποίος εντοπίζει την αναγκαιότητα για την εφαρμογή σχεδίων Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στις βιομηχανίες. Η επιδίωξη του βραχυπρόθεσμου κέρδους σε συνδυασμό με την έλλειψη οργάνωσης και στρατηγικών ανάπτυξης σαφώς και δεν επιτρέπουν την εφαρμογή τέτοιων σχεδίων, τα οποία κρίνονται ως μία μη απαραίτητη πολυτέλεια. Δυστυχώς όμως, αυτή ακριβώς η αντίληψη αποτελεί τροχοπέδη για τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη του ελληνικού βιομηχανικού κλάδου, ο οποίος καλείται να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις των απαιτήσεων της σύγχρονης διεθνούς αγοράς.

Αυτή τη στιγμή δίνονται όλα τα απαραίτητα κίνητρα για χρηματοδότηση των επιχειρήσεων ώστε να εγκαταστήσουν περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης και ένας συνδυασμός επιχειρηματικής πρωτοβουλίας αλλά και δικτύων κοινωνικών φορέων όπως τα επιμελητήρια, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ανεξάρτητοι σύμβουλοι θα μπορούσαν να προωθήσουν την ιδέα των περιβαλλοντικών συστημάτων διαχείρισης ώστε να επωφεληθούν οι ίδιες οι επιχειρήσεις αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Υπουργείο Ανάπτυξης : www.ypan.gr

Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας : www.ggb.gr

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα:
www.antonistikotita.gr

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ Ε.Π. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μεσογείων 56, 115 27 Αθήνα

Τηλ. 2107758727 και 2107794956

Περιφερειακό Στέλεχος ΕΠΑΝ

Υψηλάντη 12 ΤΚ 35100, Λαμία

Τηλ. 2231067984 και fax e-mail: zikatheo@mou.gr

**ΘΕΜΑ : «ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»**

ΕΙΣΗΓΗΣΗ - ΟΜΙΛΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

(Περιφερειολόγος, πολιτικός μηχανικός, γενικός διευθυντής ΚΕΤΑ
Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

1. Ο Σχεδιασμός

● **Το πρόβλημα**

1. Διοικητικός κατακερματισμός – 5 Περιφέρειες / 12 Νομοί
2. Ορεινή προβληματικότητα
3. Παγκόσμιο & Τοπικό / Αστικό & Ορεινό
4. Κλίμακα παρεμβάσεων - Τοπικό και διαπεριφερειακό –
Συνεργασία Επιπέδων – Μηχανισμός Συνεργασίας

● **Η μέθοδος**

1. Αποτύπωση της ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ στον Τουρισμό με βάση 6 Κλίμακες.
Η πρώτη κλίμακα – πρώτη κορυφή – αφορά στην άμιλλα
Η δεύτερη κλίμακα – δεύτερη κορυφή – αφορά στην αρχιτεκτονική
Η τρίτη κλίμακα – τρίτη κορυφή - αφορά στον εξοπλισμό
Η τέταρτη κλίμακα – τέταρτη κορυφή – αφορά στις υπηρεσίες
Η πέμπτη κλίμακα – πέμπτη κορυφή – αφορά στις γεύσεις
Η έκτη κλίμακα – έκτη κορυφή – αφορά στο περιβάλλον
2. Σχεδιασμός ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ & ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ για κάθε Κλίμακα Ποιότητας.
3. Σχεδιασμός του ΣΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ.
4. Συγκρότηση Τοπικών Συμφώνων Ποιότητας στον Τουρισμό. Ένα σε κάθε περιοχή.
5. Σχεδιασμός Πακέτου Προβολής της περιοχής και των Επιχειρήσεων των Τ.Σ.Π.

6. Δημιουργία Ειδικής Επιχείρησης με στόχο τη διεύρυνση της Τουριστικής Περιόδου των Επιχειρήσεων Τουρισμού που συμμετέχουν στα Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας.
7. Προσανατολισμός χρηματοδοτήσεων των Προγραμμάτων προς τα μέλη των Τ.Σ.Π.

- Τα μέσα
 - «ΠΙΝΔΟΣ» Κέντρο Στρατηγικού Σχεδιασμού
 - 13 Αναπτυξιακές Εταιρίες
 - Νέοι θεσμοί συνεργασίας διαβούλευσης και συγκρότησης συμφερόντων
 - Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας – Τοπικά Πρωτόκολλα Διακλαδικής Συνεργασίας – Δίκτυα – Clusters
 - Γ' Κ.Π.Σ.

Το ΣΗΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ «ΠΙΝΔΟΣ» στον ΤΟΥΡΙΣΜΟ ενσωματώνει τις υπάρχουσες θεσμικά αναγνωρισμένες προδιαγραφές και συστήματα πιστοποίησης και εξειδικεύει αυτές τόσο στο επίπεδο της Πίνδου όσο και στο επίπεδο της λειτουργικής διασύνδεσης της προσέγγισης καλύπτοντας τα κενά που παρουσιάζονται.

2. Τα Αποτελέσματα της Πιλοτικής Εφαρμογής

- α) πιλοτική εφαρμογή στην πρώτη κλίμακα ποιότητας
- β) μηχανισμοί υποστήριξης για την διάδοση
- γ) διασύνδεση του τουρισμού με όλους τους κλάδους οικονομίας.

2. Τα Αποτελέσματα της Πιλοτικής Εφαρμογής

- α) 70 επιχειρήσεις τουρισμού σε 4 νομούς της Πίνδου, προσαρμόστηκαν στις προδιαγραφές κι άλλαξαν το βασικό εξοπλισμό.

- β) Δημιουργήθηκαν 12 Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας, στα οποία μετέχουν 500 επιχειρήσεις τουρισμού από την Πίνδο.
- γ) Οριστικοποιήθηκαν οι Προδιαγραφές για τις τέσσερις πρώτες κορυφές.
- δ) Δημιουργήθηκε η εξειδικευμένη τουριστική επιχείρηση ΠΙΝΔΟΣ-life.

Τα αποτελέσματα (συνέχεια)

Επιπλέον :

- ✓ Εκδόθηκε η εκπαιδευτική κάρτα ΠΙΝΔΟΣ ΚΑΡΤΑ.
- ✓ Δημιουργήθηκαν 12 Τουριστικοί Οδηγοί και οδηγοί Μουσικής Γεωγραφίας.
- ✓ Έγινε η παραγωγή μουσικών CD, με μουσικές της περιοχής.
- ✓ Έγινε παραγωγή πλήθους θεματικών φυλλαδίων για προώθηση του Τουρισμού Ποιότητας της Οροσειράς.
- ✓ Δημιουργήθηκαν Τουριστικά Πακέτα για ομάδες επισκεπτών της Πίνδου και διασυνδέθηκαν με περιοχές της Νότιας Ευρώπης.
- ✓ Τέλος υπήρξε Διασύνδεση του Τουρισμού με την Δασική παραγωγή και τον πρωτογενή τομέα.

3. Η πιστοποίηση Ποιότητας

- 1) Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας (Τ.Σ.Π.)
 - Συνεργασία Επιχειρήσεων
 - Νομικό Σχήμα
 - Προδιαγραφές
 - Δεσμεύσεις
 - Προβολή
 - Αυτοέλεγχος
 - Πιστοποίηση

2) Το Σήμα «ΠΙΝΔΟΣ» Κλίμακες Ποιότητας

- **πρώτη κλίμακα - άμιλλα**
- **δεύτερη κλίμακα - βασικός εξοπλισμός**
- **τρίτη κλίμακα - υπηρεσίες**
- **τέταρτη κλίμακα – γεύσεις**
- **πέμπτη κλίμακα - αρχιτεκτονική/ αισθητική**
- **Έκτη κλίμακα - περιβάλλον**

Σε κάθε περίπτωση στο παραπάνω σήμα θα αναγράφεται και η *κλίμακα ποιότητας* που συνοδεύει την κορυφή

3) Πιστοποίηση

* Τα Εργαλεία της Πιστοποίησης

- I. Κατάλογος Εξωτερικού Χώρου**
- II. Κατάλογος Εσωτερικού Χώρου**
- III. Πινακίδα Επιχείρησης**
- IV. Πίνακας Ανακοινώσεων**
- V. Κουτί Υποδείξεων**
- VI. Έντυπα Υποδείξεων**
- VII. Ενημερωτικό Φυλλάδιο της Επιχείρησης**
- VIII. Ενημερωτικό Φυλλάδιο του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας.**
- IX. Επιτραπέζιοι Κατάλογοι**
- X. Κάρτα της Επιχείρησης**

• Η Πιστοποίηση
Επιτροπή Πιστοποίησης – Δομή Πιστοποίησης

1. Πρώτη Φάση – ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ
2. Δεύτερη Φάση – ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Κορυφών
3. Τρίτη Φάση – ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ 2000-2010

- Χωρική Επέκταση στο Σύνολο της Πίνδου
- Λειτουργική Επέκταση στο Σύνολο των Κλιμάκων Ποιότητας
- Λειτουργική Διασύνδεση του Τουρισμού με τους Υπόλοιπους Τομείς της Ορεινής Οικονομίας
- Διερεύνηση της Κοινωνικής Εταιρικότητας
- Εμπορική Αξιοποίηση